Է. ՏԱՐԻ 1902 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՑ 12 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ. Տ. 19 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն. Տ. 31 ՄԱՅԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ. 13 ՇԵՎՎԱԼ 1307 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԻՆՉ ՈՐ ԲԱՆ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه غلطه ده نورادونكيان خانده آرهولك
غزته سی اداره خانه سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար [illegible] տարեկան	160
» » Վեցամսեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Գաւառաց » Տարեկան	200
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 18 ՄԱՅԻՍ, 1890

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, Վարչութեան Խառն Ժողովոյ տնօրինութեամբ, այս օրերս մի քանի շրջաբերականներ ղրկեց ի գաւառս, Սահմանադրութեան անձերի գործադրման վրայ պնդելով, և այս նպատակաւ ինչ ինչ եական յանձնարարութիւններ ընելով, որոց զանց առնուիլը բազմադիմի անպատեհութիւններ պատճառած է. Կը յուսանք որ այս պատրիարքական յանձնարարութիւնք արժան եղած յարգանօք և ուշադրութեամբ կ'ընդունուին և կը գործադրուին գաւառային իշխանութեանց կողմէ, և ընդհանրապէս ամեն գաւառացի անհատից կողմէ որք գործ կրնան ունենալ տեղային կամ կեդրոնական ազգային իշխանութեանց հետ. Միւս կողմէ, կը յուսանք թէ կեդրոնական Վարչութիւնն եւս ձեռքէն եկածը կ'ընէ կարգադրելու համար այն գաւառաց գործերն որք տակաւին առանց Առաջնորդի կը մնան. Բազմահաղ գաւառներ կան որք դեռ եւս նոյն անխնամ վիճակին մէջ կը շարունակեն, զի այնպիսի պատճառներով զորս հարկ չկայ մանրամասնելու՝ իրենց ազգային-վարչական մեքենայն անգամ մը խանգարուած և տակաւին չէ շտկուած. Կը հաւատանք թէ այս գաւառաց վիճակին անտարբեր չէ Ս. Պատրիարք Հայրը, բայց անոնց պէտոյից գոհացում տալու համար պաշտօնական ո'և է առիթ ձեռքէ հանելու չէ, առաւելագոյն հոգածութեամբ մը մշակելով թանկագին յարաբերութիւններ. Ն. Ամենապատուութիւն արդար խստապահանջութիւն մ'ունի եկեղեցականաց պաշտօնին ու պարտաւորութեան մասին, և Ազգը կ'սպասէ որ Ն. Սրբազնութեան ազդու յորդորներուն ներքեւ գաւառային պաշտօններ ստանձնելու փութան կարգ մը վարդապետք եւ եպիսկոպոսք, որոց գաւառային պաշտօնավարութիւնն աւելի օգտակար կրնայ լինել թէ' իրենց անձնական յառաջդիմութեան և թէ ազգային հանրական շահուց տեսակէտով. Այս տեսութեամբ կը ցաւինք որ Պատրիարքական Փոխանորդ Հայրն հրաժարեցաւ Իզմիրի առաջնորդութենէն, որով Իզմիրի խնդրոյն երկարաձգման պատճառ եղաւ. Ընտրութեան կատարումէն և առ Ն. Գերապատուութիւն ծանուցումէն ետքն, երբ Խառն Ժողովը կը քննէ ընտրութիւնն ու կը վաւերացնէ և երբ Ս. Պատրիարք Հայրն ի պաշտօնէ կը ծանուցանէ իրեն, Ն. Գերապատուութիւն ահա յանժամ կը մտաբերէ հրաժարիլ, քննադատութեան առիթ տալով բազմաց որք այս կերպ հրաժարումն մը ազգային գործոց փութաջան տնօրինութեան բոլորովին անպատշաճ կը համարին, և առաւելապէս փառասիրութենէ թելադրեալ. Բայց ըստ մեզ ճշմարիտ փառասիրութիւնը մեր եկեղեցականք պէտք է փնտռեն գաւառաց մէջ, ուր գործունէութեան աւելի ընդարձակ ասպարէզ կրնան ունենալ, ուր իրենց անձնական արժէքն աւելի արդիւնաւէտ կրնան ցոյց տալ, և ուր ընդհանրապէս Ազգին աւելի օգտակար կրնան լինել քան ի Կ. Պոլիս.

Ո'րչափ ալ մեծ համարում ունենանք Պատրիարքական փոխանորդութեան պաշտօնին վրայ, մեր համոզումն է թէ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետ Իւթիւճեան, Կարնոյ Առաջնորդն, այժմ շատ աւելի կարեւոր պաշտօն մը կը վարէ քան յառաջագոյն Պատրիարքական փոխանորդութեան միջոցին. Պատրիարքական փոխանորդը Ս. Պատրիարք Հօր և Կեդր. Վարչութեան անմիջական տնօրինութեան ներքեւ ստորադաս պաշտօնեայ մ'է, որ իւր անձնական պատասխանատուութեան ներքեւ ինքնագլուխ գործելու պատեհութիւն և պէտք ալ չունի, մինչ Առաջնորդն իբրեւ վիճակի մը հոգեւոր տէրն առաջի եկեղեցւոյ իւր ծանր պաշտօնէն ու պատասխանատուութենէն զատ, իբրեւ ազգապետ ինքնագլուխ գործելու հարկին մէջ կը գտնուի, և ո'րչափ ալ սահմանադրական ժողովներով շրջապատեալ, իւր գործունէութեան կամ անտարբերութեան, իւր կարողութեան կամ ապիկարութեան արդիւնքն և պատուութիւնն անմիջապէս զգալի կը լինին թեմին գործոց ուղղութեան մէջ, կառավարութեան հետ յարաբերութեանց մէջ, Պատրիարքարանի հետ յարաբերութեանց մէջ, և գաւառային խնդրոց ու հաստատութեանց կացութեան մէջ. Եւ այս պատճառաւ պէտք է ըսենք թէ ընդարձակ թեմի մը առաջնորդութիւնն յաջողապէս և ընդ երկար վարող վարդապետ կամ եպիսկոպոս մը անհամեմատ աւելի արժանիք և փորձառութիւն կը ստանայ պատրիարքական պաշտօնին քան շատ տարիներ Պատրիարքական Փոխանորդութիւն վարող վարդապետ մը.

Եթէ Կարնոյ սրդի Առաջնորդը ծոյլ և թոյլ բնաւորութեան տէր եկեղեցական մը լինէր, կ'ենթադրենք թէ Պատրիարքարանի մէջ իւր տարիներով վարած համեմատաբար աւելի հանգիստ պաշտօնը նախամեծար կը դասէր առաջնորդական պաշտօնին հոգերէն ու դժուարութիւններէն, որովք պաշարուած է իւր ի Կարին մտած օրէն ի վեր. Եթէ այս հոգեր ու դժուարութիւններ մեր ազգային կամքէն անկախ պատճառներով ծագած բաներ լինէին, այնչափ չէինք ցաւեր և զարմանար. բայց Կարինէ արժանահաւատ աղբիւրէ մեզ հաղորդուած տեղեկութիւններէն կը տեսնենք ցաւի ի սիրտ թէ ազգային շրջանակի մէջ վայրապար ծագած դժուարութիւններ են ասոնք.

Գեր. Իւթիւճեան վարդապետ տակաւին Կարնոյ Առաջնորդ չընտրուած, Սանասարեան Վարժարանի Տեսչութեան և Գաւառական Խառն Ժողովոյ միջեւ կնքեալ պայմանադրութեան մը առթիւ դժգոհութեան հծծիւններ կը սկսին երեւան գալ Կարնոյ Թաղական Խորհրդոյն կողմէ. Նախորդ Առաջնորդին օրով, Կարնոյ Ազգ. Վարչութիւնը պայմանադրութիւն մը կը կնքէ Սանասարեան Վարժարանի տեսչութեան հետ, որուն համեմատ աղջկանց վարժարանի շէնքն որ տարիներէ հետէ Սանասարեանց տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուէր՝ պիտի շարունակուէր այնպէս, բայց մեծանուն Բարերարը տարեկան 100 օսմ. ոսկւոյ նուէր մը պիտի ընէր Ազգային Սնտուկին, որպէս զի՝ եթէ հարկ տեսնուի՝ այդ գումարով ուրիշ շէնք մը վարձուի և Ազգին զաւակունք անդ պատսպարուին ի դաստիարակութիւն. Թաղական Խորհուրդն իրաւասութեան խնդիր յարուցանել կ'ուզէ, և չընդունելով Վարչութեան Խառն Ժողովոյ հետ կնքեալ պայմանադրութիւնը, կը պահանջէ որ Սանասարեան Տեսչութիւնն իրեն հետ նոր պայմանագիր մը կնքէ. Անտեղի առաջարկ. Բնական է որ բարձրագոյն մարմնոյ մը կողմէ կատարուած և վաւերացուած իրողութեան մը դէմ նոյն մարմնոյ ստորակարգեալ մէկ Խորհրդոյն անխորհուրդ դիտողութիւնը կամ խծբծանքը նշանակութենէ զուրկ կը մնայ, մանաւանդ երբ խնդիրն ազգային մեծանուն Բարերարի մը ազնիւ սրտին վիշտ պատճառելու բնոյթն ունէր. Թաղ. Խորհուրդը տեսնելով որ օրինաւոր մարմնոյ մը առջեւ իւր յարուցած խնդիր նշանակութենէ զուրկ կը նկատուի, հեռագիր կը փութացնէ ի Պատրիարքարան, որպէս զի առ ի վաւերացում Կարնոյ Վարչութենէն ղրկուած պայմանագիրը չվաւերացուի. Հեռագիրը կը հրատարակուի, և այս առթիւ յարձակումներ կը լինին Կարնոյ Վարչութեան անդամոց և Սանասարեան Վարժարանի Տեսչաց անձնականին դէմ, և մինչեւ իսկ ընտանեկան խնդիրներու վրայ կը դրուի, որով վէճն ի խայտառակութիւն կը դառնանի.

Այս խնդրոյ պատճառաւ Կարնոյ նախորդ Քաղաքական Ժողովը կը հրաժարի. ուրիշ մը կ'ընտրուի, և այն ալ՝ բաց յերկու անդամէ՝ կը հրաժարի կ'երթայ, և Կարնէ մայիսի սկիզբը գրուած նամակներ կը ծանուցանէին թէ նոր Քաղաքական Ժողով մ'ընտրուած է, բայց յայտնի չէ թէ այս ընտրութիւն ալ ինչ ելք պիտի ունենայ.

Պատրիարքարանն յառաջագոյն գրած էր Կարնոյ առաջնորդարանին որ Սանասարեան Բարերարին ո'և իցէ կերպիւ վիշտ պատճառելէ զգուշութիւն լինի. Այս պատուէրին և ողջմտութեան ինչպէս և օրինաւորութեան պահանջմանց անհամաձայն կուգայ տեղւոյն Թաղական Խորհրդոյն պահանջումն, որուն տարակոյս չունինք թէ արժան եղած պատասխանը տրուած է Պատրիարքարանի կողմէ. Այս անդէպ խնդիրն յուզողներուն բաւ է գիտնալ տալ թէ՝ եթէ ուրիշ պատճառներ ալ չլինէին կիրքերը գրգռելէ զգուշանալու՝ գէթ անունն մեծ Բարերարին որուն համբերէն Ազգին հետ Կարին պարտական է այնքան, պէտք էր հաշտարար տրամադրութեանց մէջ պահէր զիրենք. Նորընտիր Առաջնորդն ալ իւր շուրջ սէր և համերաշխութիւն տեսնելու պէտք ունի, և ո'չ թէ կուսակցական պայքար, անձնականութիւն և գայթակղութիւն.

Աւելորդ չէ յիշեցնել այս առթիւ թէ Սանասարեան Վարժարանն ի Քարբերդ փոխադրելու Կայսերական հրամանն ելած է արդէն, բայց մինչեւ որ պէտք եղած շէնքերը շինուին ի Քարբերդ՝ Սանասարեանք դեռ ժամանակ մը հիւր են ի Կարին. Բայց Կարնեցիք չեն կրնար երբեք մոռնալ այն բարիք զոր վայելեցին շնորհիւ կրթասէր հոգածութեան Սանասարեան Բարերարին, և պէտք չունին մեզմէ լսելու թէ շատ մը գաւառներ, նոյն իսկ Կ. Պոլիս, կը նախանձէին այս բարերարութեան շնորհիւ Կարնոյ վայելած եզական բարեբախտութեան եւ առանձնաշնորհման. Մինչեւ իսկ եթէ զիջում մ'ընել հարկ լինի, Կարնեցւոց ողջմտութենէն կը յուսացուի որ չզլանան՝ գոհ ընելու համար իրենց և համայն Ազգիս Բարերարն և իւր ներկայացուցիչները.

Նորընտիր Առաջնորդն եւս, որ իւր առաջնորդական անդրանիկ պաշտօնը կը վարէ, ամեն իրաւունք ունի իւր թեմականաց ազնուասիրտ աջակցութեան, իրեն արժանավայել դիրք մէջ պահելու և զարգացնելու համար Կարնոյ նման առաջնակարգ թեմ մը, որ փափուկ վիճակին բացառիկ պահանջմանց վրայ ծանրանալու պէտք չունինք. Ուրիշ առիթներով Կարնեցւոց բարեկարգութիւնն ու խաղաղ գործունէութիւնն իբրեւ օրինակ ընծայած ենք միւս գաւառներուն, և կը յուսանք թէ վաղ ընդ փոյթ վերջ տալով [illegible] դժուարութեանց և սիրով ու միաբանութեամբ շրջապատելով իրենց արժանընտիր Առաջնորդը, Կարնեցիք անաղարտ կը պահեն իրենց բարի համբաւը.

* * *

Իրազեկ և արժանահաւատ բարեկամ մը Իզմիրէ հետեւեալ տողերը կը գրէ մեզ առաջնորդական խնդրոյն վրայ զոր յիշած ենք ի վեր անդր.

«Արեւելքի վերջին թիւերուն մէջ ընթերցանք (թէպէտև, ինչպէս կ'իմանամք, տակաւին պաշտօնական կերպիւ գրուած չէ կեդրոնական Վարչութեան կողմանէ) թէ գերապատիւ Արսլանեան Ներսէս Ծ. վարդապետն ընդունած չէ, և հրաժարած է Իզմիրի առաջնորդութենէ. Այս լուր քաղքիս հայ հասարակութեան մէջ զարմանք պատճառեց, քանզի մեք Զմիւռնացիքս այն յուսակնութիւնը ունիմք, իբր թէ չկայ վարդապետ կամ եպիսկոպոս մը, որ չընդունի և մերժէ Զմիւռնիոյ առաջնորդական աթոռը... Զգիտեմք տակաւին թէ ինչ են այն պատճառներն որով Գեր. Արսլանեան Ներսէս վարդապետն ընդունած չէ այս անակնկալ կերպիւ եղած ընտրութիւնը. Առաջնորդի ընտրութեան առթիւ երբեք Ն. Գերապատուութեան անունն յիշուած չէր առաջ. Ճշմարիտն այս է, որ ի սկզբանէ ի վեր քաղաքիս հասարակութեան փափաքն ու կամքն էր Ն. Սրբազնութիւն Խորէն Նար-Պէյն իրենց Առաջնորդ ընտրել. Բայց Նորին Սրբազնութիւնն հիւանդութեամբ կը տառապէր, և ապաքինելէ զկնի իսկ ամիսներու կը կարօտէր իւր առողջութիւնը բոլորովին կազդուրելու. Հետեւաբար Երեսփոխանական Ժողովն՝ ըստ որում անհրաժեշտ պէտք կար ընտրել այնպիսի Առաջնորդ մը որ կարենար իսկոյն Վարչութեան ղեկն ձեռքն առնուլ և գործել, փութաց ընտրել զՆերսէս վարդապետ Արսլանեան, յուսալով որ Ն. Գերապատուութիւն պիտի ընդունի այս ընտրութիւնն, և անմիջապէս Իզմիր պիտի ուղեւորի. Ի'նչ յուսախաբութիւն, և ահաւասիկ առանց Առաջնորդի մնացած եմք, և չգիտեմք թէ իրաց այս վիճակն ո'րչափ ժամանակ պիտի տեւէ տակաւին. կ'երեւի թէ մեր մէջ վերջին տարիներս տեղի ունեցած ցաւալի անցքերու պատճառաւ, Զմիւռնիոյ առաջնորդական աթոռն այլ եւս չժպտիր մեր Գեր. եկեղեցականներուն.»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Պրուսէլի լրագիրք կը հերքեն այն լուր թէ Քոնկոյի Պետութենէն մաս մը երկիր Գերմանիոյ պիտի թողուի եղեր. Իրաւ է որ ափրիկեան խնդրով զբաղեալ Գերմանք ոմանք առաջարկած են Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական ստացուածոց սահմաններն ընդարձակել մինչեւ Քոնկոյի սահմանագիծը, թոյլ չտալով որ Անգլիա անցք մ'ունենայ կեդրոնական Ափրիկէի մէջէն, իւր հարաւային ստացուածքէն դէպ ի Նեղոսի հովիտն անարգել յառաջանալու համար. Բայց կ'երեւի թէ Անգլիացիք երբեք չպիտի ընդունին Գերմանաց այս յաւակնութիւնը.

—Քոնկոյի Պետութեան և Փրանսական Քոնկոյի վարչութեան միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած լինելով, Փրանսացի սեղանաւորք մէկ ու կէս միլիոն ֆր.ի արժողութեամբ գնեցին Քոնկոյի երկաթուղւոյն նոր բաժնեթուղթերէն, և կը սկսին հոգածութիւն ցուցնել Քոնկոյի վերաբերեալ ձեռնարկութեանց.

—Ռօյթերի անգլիական ընկերութիւնն արտօնութիւն ստացաւ շինելու կառուղին որով Թէհրան պիտի միացուի Շուշթեր քաղաքին հետ, ի հարաւային Պարսկաստան. Նոյն ընկերութիւն պիտի շինէ նաեւ Քարուն գետին բերանն, և իւր ճարտարագիտաց ձեռամբ հարկաւոր քննութիւնները պիտի կատարէ՝ յառաջիկային երկաթուղւոյ մը շինութեան համար. Անգլիացի մը Մէշէտ գնաց Խորասանի հանքերը քննելու. Ո'րչափ եւս Ռուսք Պարսկաստանի տիրել կ'ուզեն, ի բաց վանելով ամեն օտար տարրեր, բայց անգլիական ճարտարութիւնն ու դրամագլուխը Պարսկաստանի մէջ շատ գործ կը տեսնեն.

—Մինչ բոլոր Եւրոպա ուշի ուշով կը դիտէ Արեւելեան Ափրիկէի խնդրոյն վրայ Գերմանիոյ և Անգլիոյ անհամաձայնութիւնը, Նորտ. Տէօյչէ Ալկ. Ցայթունկ, Պերլինի կառավարական գըլխաւոր թերթն, Եգիպտոսի վերաբերեալ վերջին Կապոյտ Տետրակէն նիւթ առնլով, յոյժ գոհացուցիչ կը գտնէ Եգիպտոսի նիւթական ու քաղաքական վիճակն, և գովս կը վերագրէ անգլ. կառավարութեան տնօրինութեանց, զորս ջերմագին հաւանութեամբ կը գնահատէ. —Ուրեմն, կ'ըսուի, Արեւելեան Ափրիկէի կողմն ինչ ինչ պահանջումներ ընելով հանդերձ Անգլիայէն, Պերլինի կառավարութիւնն Ափրիկէի ուրիշ կողմերն ալ կը թողէ Մեծին Բրիտանիոյ բաղձանքներուն.

—Ի Թունուզ, Կարքեդոնի մօտ Ս. Լուդովիկոսի բլրին վրայ եկեղեցի մը շինուեցաւ նոյն սրբոյն անուանակոչեալ, և հանդիսաւոր բացումը մայիս 18ին կատարեցաւ մեծաւ շքով. Ներկայ էին ի Թունուզ գտնուող ամեն հիւպատոսք, և 40 եպիսկոպոսք, Փըրանսայէն, Մալթայէն, Սիկիլիայէն, Սարտենիայէն և Ափրիկէի փրանսական գաղթականութիւններէն եկած, և ուրիշ 200 հասարակ եկեղեցականք. Թունուզի փրանսական գործակատար Պ. Մասիքօ կարդինալ-արքեպիսկոպոս Լավիժըրիի գահուն հանդէպ բազմած էր, Թունուզցի և Փրանսացի պաշտօնատարներով շրջապատեալ. Կրօնական հանդէսէն ետքը մեծ հացկերոյթ տրուեցաւ.

—Փրանսացի բանաստեղծ մը Փրանսայի Մերովէնժեան թագաւորաց վարքն ու բարքը պատմելով, կ'ըսէ թէ «Լծեալ չորս եզներ, հանդարտ և դանդաղ գնացքով մը, ի Փարիզ կը պտըտցնէին թագաւորն անփոյթ և անհոգ». Անկէ ի վեր ո'րչափ փոխուած են ժամանակներն. Այն եզնաքարշ կառքին տեղ շոգեկառք ունինք, և այն Մերովէնժեան անփոյթ և անհոգ թագաւորին հետ Պ. Քառնոյի պէս հանրապետութեան նախագահ մը, որ երկու օր տեղ մը չի նստիր, որ միշտ կը պտըտի իւր ժողովրդեան մէջ, և երէկ իտալեան սահմանաց վրայ, այսօր գերմանական սահմանաց վրայ կ'երեւի, և հետաքրքրաշարժ բանն այն է որ այս փափուկ կէտերու վրայ իւր երեւումն ո'չ Իտալացւոց ո'չ Գերմանաց սրտմտութիւն կը պատճառէ. Ի հարաւային Փրանսա և Քորսիքա իւր ուղեւորութենէն հազիւ հանգչած, Պ. Քառնօ սահմանագլխոյ գաւառներն այցելեց, և գնաց ի Պըզանսոն, գլխաւոր քաղաքն այն Փրանշ-Քոնթէի նահանգին, զոր ժամանակաւ գերման պատմագիրք և աշխարհագիրք պահանջեցին՝ Մէցի և Սթրազպուրկի հետ մէկտեղ՝ իբրեւ գերմանական նախկին գաւառ մը, բայց Պըզանսոնի ժողովուրդը թէ' սրտով և թէ լեզուաւ փրանսացի է, մինչ Ալզասի մէջ կային շատ բնիկներ որք դեռ գերմաներէն կը խօսէին, երբ՝ երկու հարիւր տարւոյ միութենէ մը ետքը՝ բռնի բաժնուեցան Փրանսայէն. Պըզանսոնի արքեպիսկոպոսն

—(7)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Աշխուժիւ մօտեցաւ պզտիկ սրահին պատուհանին, որ փոսին վրայ կը նայէր. վանդակափեղկերը գոցուած էին՝ օգոստոսի տաք առաւօտեան մը արեւուն ի բըզգուշութիւն. բայց ստորին տախտակներուն մէջէն, որք գրեթէ հորիզոնաձեւ էին, Բիէռ կրցաւ ակնարկ մը նետել դուրս. անմիջապէս Ֆասպիսի դառնալով, նշան ըրաւ նմա որ լուռ մնայ, և ժպտելով ու ձայնը մեղմացնելով ըսաւ.

—Դռներէն կամ պատուհաններէն մըտիկ ընելու սովորութիւնը չունիմ... բայց հոն իրօք փորձութիւնը շատ մեծ է... պիտի ըսեմ հիմա պատճառը...

—Ի՞նչ գէշ օրինակ մը կուտաս ինծի, պատասխանեց Ֆասպիս նոյն շեշտով եւ ինքն ալ մօտեցաւ պատուհանին. Ցոյնժամ կրցաւ նշմարել երկու մանկամարդ կիներն որոց ձայները կը լսէին. Արեւուն տաքութենէն փախչելու համար, պարտիզակներէն մին իջած էին և թեւ թեւի կը պտըտէին դալարագեղ ու վարդենիներով լեցուն որակին (talus) սաւերին մէջ. Փակ վանդակափեղկերով պատուհաններուն տակ կ'երթային կուգային, եւ իրենց խօսքերը որոշակի կը հասնէին երկուց բարեկամաց ականջին. Մանկամարդ կիներէն մին, որ թուխ, դժգոյն էր, հրեշտակային դէմքով, կ'ըսէր իր ընկերուհւոյն.

—Հոս ի՛նչ լաւ տեղ է խօսակցելու համար, այնպէս չէ՞, սիրելիս.

—Այո, պատասխանեց միւսն որ շիկահեր էր, բայց հաճոյական, և անգլիական թեթեւ շեշտ մը ունէր.—Աքանչելի բան է... Հետաքրքիրներու գալը կը տեսնուի... Շարունակեցէք սիրելիս, շատ ախորժ կ'զգամ ձեր պատմութենէն.

—Այդ Ժորժինա Պաքօն, որ Ֆոլի-Լիռիքէն է, շարունակեց առաջինը, շատ աղէկ է եղբօրս հետ. եղբայրս ալ անոր հետ աղէկ է և շատ կ'երթայ թատրոնին կողմանոցներն... հոն կը հանդիպի Ժոռժինային մօրն, որ նոյնպէս ատենօք դերասանուհի եղած է... Եղբայրս անցեալ օր մօրս և ինծի կը պատմէր թէ առջի իրիկունը միջնարարի մը ատեն տեսարանին վրայ գտնուեր է Ժոռժինայի մօրը հետ... Ժոռժինայ'ն մայրը վարագոյրին ծակէն կը նայէր... յանկարծ ետին դարձաւ եղբօրս եւ յուզեալ ձայնով մը ըսաւ. «Անանկ բաներ կան որք կնոջ մը հպարտութիւն կ'ազդեն... կը հաւատա՞ք, պարոն, թէ այս իրիկուն իմ հին սիրահարներէս չորսը կան սրահին մէջ... եւ չո՛րսն ալ Ծերակոյտի անդամ.

—Օ՜հ, Մարիա՛ն, ըսաւ սիրուն շիկահերը.

—Բայց վարսայարդարին պատմութիւնն աւելի զուարճալի է, շարունակեց Մարիան.

—Օ՜հ, վարսայարդարին պատմութիւնն ըրէ՛ք, սիրելիս.

Պահ մը վարանումէ յետոյ,

—Ո՛չ, սիրելիդ իմ Էվա, ըսաւ Մարիան խնդալով, այդ պատմութիւնը քեզի համար շատ բաց է.

—Կ'աղաչեմ, սիրելիս.

—Էհ լաւ, այդ վարսայարդարը, սիրելիս... բայց չէ, իրա՛ւ որ, շատ բաց չէ... իրիկուն մը երբոր շատ շամփանիա խմած ըլլանք, այն ատենը կը պատմեմ.

Մանկամարդ կինը անցած ատենը վարդ մը փրցուց եւ իր [illegible] մէջ խոթեց, յետոյ շարունակեց.

—Ի՞նչպէս գտաք երեկուան եկած նըկարիչն, Էվա.

—Շատ աղուոր աչքեր ունի, և դէմքին վրայ հանճարի արտայայտութիւն մը, պատասխանեց Էվա.

—Շնէութիւն չունի, ըսաւ Մարիան երեսը թթուեցնելով. Հա', տես, Բիէռին խօսք չկայ... ահա մէկն որուն կը փափաքէի հանդիպիլ իրիկուն մը անտառի մը անկիւնը.

—Այդ հանդիպումը վտանգաւոր կրնար ըլլալ, առարկեց Էվա.

—Ուր որ վտանգ չկայ, հաճոյք ալ չկայ, պատասխանեց Մարիան... Միջանկեալ զրուցեմ որ բնաւ չեմ ցաւիր ա'նմարդ հօրեղբօրորդւոյս վրայ որ կ'ըսեն թէ սիրուն և այլն անոր տուած է... Չեմ գիտեր թէ իրա՛ւ է... բայց գիտեմ որ շատ յաճախ կը տեսնեն զիրար մէկ մէկ պատճառ գտնելով.

—Ամուսնոյն հետ մէկտեղ երջանիկ չէ խեղճ դերկոմսուհին, այնպէս չէ՞, սիրելիս.

—Ո՞ր կինը երջանիկ է իր ամուսնոյն հետ, խեղճ Էվաս. Տեսէք Լօպէգուաններուն ընտանիքն, որ հոս է հիմակ.

—Ճշմարիտ է... գիտեցի որ առաւօտէ մինչեւ իրիկուն երեսնին կախած են իրարու.

—Եւ կ'երեւայ որ իրիկուընէ մինչեւ առտու աւելի գէշ է, սիրելիս.

—Ի՞նչպէս, հարցուց Էվա.

—Բայց, սիրելիս, պատասխանեց Մարիան, չէ՞ք գիտեր ուրեմն իրենց դժուարութեան պատճառը.. կ'ըսեն թէ Պ. տը Լօպէգուա խենդի պէս զաւակ կը սիրէր, և տիկին տը Լօպէգուա ալ զաւակ ունենալէ կը սոսկայ... եւ, ըստ իս, կատարելապէս իրաւունք ունի.

—Օ՜հ, ինչո՞ւ համար, սիրելիս.

—Նախ անոր համար որ զուարճութիւնը սիրող կնոջ մը համար չկայ աւելի նեղացուցիչ բան մը քան այդ լակոտները... բոլորովին արգելք կ'ըլլան շրջապար պարելու... ասկից զատ, երբ կին մը սիրուն է, կ'ուզէ որ կարելի եղածին չափ երկար ատեն սիրուն մնայ,—եւ, գիտէք որ, տղաքները կ'աւերեն գեղեցկութիւնը.

—Ի՞նչպէս, Մարիան. բայց ինձ կը թուի թէ...

Հոս, Մարիան ձայնը ցածցուց պատասխանելու համար, եւ կ'երեւի ծանր գաղտնիք մը բացատրեց իր բարեկամուհւոյն որ քիչ մը շուանդ ունեցաւ.

—Ասո՞ր համար է որ Պ. տը Լօպէգուա տխուր դէմք մը ունի, ըսաւ Էվա պահ մը մտածելէ յետոյ.

—Եթէ միայն տխուր ըլլար, հոգ չէր, սիրելիս... բայց գրեթէ ամեն իրիկուն, իրենց սենեակին մէջ, սոսկալի կռիւներ կ'ունենայ կնոջը հետ.

—Է՜հ, հարկաւ... կինը ի՞նչ կը պատասխանէ.

—Ի՞նչ պիտի պատասխանէ, «Կորսուէ՛», ըսաւ Մարիան.

Երկուքն ալ սկսան խենդի պէս խնդալ, եւ որովհետեւ զանգակը նախաճաշի կը հրաւիրէր, հեռացան եւ գացին որակին մէջ բացուած պզտիկ սանդուղը.

Դեռ անյայտ եղած չէին, Ֆասպիս, որ մէկ քանի զարմացական ակնարկներ փոխանակած էր Բիէռոնի հետ խօսակցութեան միջոցին, իր հանդարտ եղանակաւ հարցուց նմա.

—Ո՞վ է այս անառակ երիտասարդ կինն, այս Մարիանը.

—Սիրելիս, ըսաւ Բիէռոն, կին չէ, օրիորդ է.

—Վա՜յ, ըսաւ նկարիչը չոր կերպով... Իսկ միւսը, Էվա՞ն.

—Իր վարժուհին է.

—Վա՜յ, կրկնեց Ֆասպիս ուժով մը.

Եւ հանդարտութեամբ վերսկսաւ իր երանգապնակը պատրաստել.

—Եւ որովհետեւ, ըսաւ Բիէռոն, այսօր ի հարկէ պիտի ծանօթանաք այս օրիորդներուն հետ, աւելորդ է ձեզմէ պահել թէ այդ Մարիանն, որ այնչափ լաւ գիտէ ամեն բան, կը կոչուի օրիորդ տը Լա Դաէյյատ... կ'աւելցնեմ որ հօրաքոյրս այս առաւօտ իսկ ինձ կը յանձնարարէր զայն իբր օրինակ մը ամեն առաքինութեանց... Ճշմարիտ է որ հօրաքոյրս կը յարէր թէ շատ ուսեալ է,—և այս կէտին մէջ չէր սխալեր... Երբ կը խորհիմ թէ այս ամենուն վերջ մը տալու համար կրնայի զինքն ընտրել, երակներուս մէջէն սարսուռ մը կ'անցնի... Կը հասկնաք այժմ թէ ամեն փափկանկատութիւն մէկդի թողուցի երբ դիպուածն ինձ տուաւ օրիորդ Մարիանի սկզբունքներուն վրայ տեղեկանալու այս առիթը... Ըրածիս վրայ չեմ զղջար... Ճաշի երթանք.

Ե

Տ'ԷՄԱՌԻ ԴԵՐԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Բիէռոնի առաջին մտածումն եղած էր երթալ տաք տաք տիկին տը Մոնդառնի հաղորդել իր լսած խօսակցութիւնն ընդ մէջ ա'յն աղջկան, զոր պառաւուհին իր արկղիկին գլխաւոր մարգարիտը կ'անուանէր, և իր արժանայարգ վարժուհիին, բայց քիչ մը խորհելէ յետոյ, նախամեծար համարեց յետաձգել այս զեկոյցն եւ իբր վճռական փաստ պահել զայն այն վայրկենին ուր հօրաքոյրը վերստին պիտի ստիպէր զինքը որոշում մը տալու.

(Շարունակելի)

հաւաստեց թէ կ'ըսեն հաւասար սիրով կը սիրէ Հայրենիքն և Կրօնն, և կը հաւատայ թէ կարելի է սոյն մին սիրել առանց միւսն ուրանալու: Պզանսոնի ժողովրդեան կողմէ ի պատիւ Հանրապետութեան Նախագահին տրուած հանդէսք անակնկալ դիպուածով մը վրդովեցան հաճելի կերպիւ: Ֆրանսայէն կորզուած Ալզաս Լօռէնի ուրուականն երեւցաւ Պ. Քառնոյի աչաց, յանձին Ալզաս-Լօռէնցւոց Ընկերակցութեան պատգամաւորութեան: Անոնք Նախագահին մատուցին փունջ մը սեւ չղարչով պատած, սրտաշարժ նշանակ իրենց հայրենասիրական ոգւոյն և իրենց թաքուն յուսոյ և ակնկալութեանց: Տիկին մը բացայայտ յայտնեց Ալզաս-Լօռէնցւոց սէրն ու համակրանքն առ Ֆրանսա, «որ դրօշին ներքեւ ապրիլ և մեռնիլ կը բաղձան»: Պ. Քառնօ, դիւրահաւանելի յուզմամբ մը, պատասխանեց թէ անդրակ է Ալզաս-Լօռէնցւոց ֆրանսասէր զգացմանց: Աւելի ի՞նչ կրնար ըսել առանց բարկացնելու հզօր վեհապետն որ կ'իշխէ լերանց միւս կողմն, այն վեհապետն որ պատճառ եղած գրաւած է այս Ալզաս-Լօռէնեան գաւառներ: Պ. Քառնոյի լռութիւնն աւելի պերճախօս եղաւ քան թէ շատ մը հայրենասէր ճառեր: Նախագահն ապա Պելֆոռ մտաւ, ֆրանսական միակ բերդն զոր 1870—71ի պատերազմին մէջ Գերմանք չկրցին գրաւել, ո՛րքան լաւ պաշտպանեց զնա գնդապետ Տանֆէռ-Ռօշռօ հրամատարն, որ եղբայրն էր Քօնթուառի տնօրէն Պ. Տանֆէռ Ռօշռօ որ ինքնասպան եղաւ անցեալ տարի: Կը յիշուի թէ Գերմանք ուզեցին զՊելֆոռ ևս Գերմանիոյ հետ միացնել, բայց Ֆրանսացւոց հայրենասիրական ընդդիմութեան Վիլհէլմ Ա. կայսրն ինքն ևս խրատուեր տուաւ, գիտել տալով թէ վերջապէս գերման բանակը չէր կրցած պատերազմաւ առնուլ զՊելֆոռ, թէև նաքէն հաշտութեան դաշնագրոյն կնքման պահուն Ֆրանսացիք Պելֆոռի գաւառներն ևս բացին, յաղթական բանակին չկրնալով զլանալ այս սուղ բարոյական գոհացումն: Պիզմարք առաջարկեց Ֆրանսացւոց որ կա՛մ գերմանական բանակին յաղթանակաւ Փարիզ մտնելուն թող տան և կամ Պելֆոռէն հրաժարին, և Ֆրանսացիք զՊելֆոռ պահելու տեսական օգուտը նախամեծար դասեցին, և գերման բանակին ֆրանսական ոստանը կոխոտելու վաղանցիկ անպատուութեան համակերպեցան: Անկէ ի վեր Պելֆոռ ևս առաւել զօրացաւ և առաջնակարգ բերդ մ'եղաւ: Առաջի Պ. Քառնոյի, Պելֆոռցւոց հայրենասիրական զգացմունք ճշմարիտ պայթում մ'ունեցան, և Պ. Քառնօ ըսաւ թէ Պելֆոռի օդին հետ իսկ հայրենասիրութիւն կը շնչէ մարդ: Մեծ ճիգ մ'ըրաւ Պ. Քառնօ ի Պելֆոռ ևս քաղաքագիտական զգուշութեան սահմաններէն դուրս չելնելու համար: Ֆրանսա բան չի մոռնար: իւր յիշատակներն ամենայն երկիւղածութեամբ կը պահէ: Ալզաս-Լօռէնէն սրտովն հրաժարած չէ բնաւ: բայց առ այժմ խաղաղասէր է, և խաղաղութեան հաւատարիմ կը մնայ, հակառակ Պ. Տրէլֆիւսի հրաշունչ տեռաքալին, որով իւր վրայ խօսել տալ ուզող այդ երեսփոխան կը ջանայ համոզել իւր ընտրողներ թէ «հիմա՛կ է ժամանակն յաղթութեան յուսով պատերազմելու»:

—Կը հաստատուի թէ Վիլհէլմ կայսեր կառքէն ինկալով կրած վնասն ի սկզբան ծանուցուածէն աւելի ծանր բան մ'էր, բայց հետաքրքրական Նորագոյն լուրերուն նայելով, ծունկը չտկարելու և աղէկնալու վրայ է:

—Գերման կառավարութիւնն հրաման տուաւ որ Պիզմարք իշխանի արարքն և խօսքերը պատմող հեռագիրք որք օտար լրագրաց կ'ուղղուին՝ խիստ հսկողութեան ենթարկին:

—Պ. Ստէնլի Նամակ մը գրելով առ Թայմզ, պատասխանեց առ Լորտ Սալզպըրի, ցոյց տալով թուականներով և յատուկ անուններով թէ անգլ. կառավարութիւնն Արեւելեան Ափրիկէի կողմը Գերմանաց թողած է շատ մը կարեւոր կէտեր, որք ամենայն իրաւամբք Անգլիոյ սեփականութիւնն էին, և Եգիպտոսի մէջ հազարապետ Վիսմանի համար 1,200 սուտանցի զինուորաց հաւաքման թոյլ տալով և ուրիշ զիջումներ ընելով, Գերմանաց պաշտպանութիւնը քաջալերած է, որով ևս վտանգած է Արեւելեան Ափրիկէի անգլիական Ընկերութեան դրութիւնն:

—Անհանգստութիւն կը ցուցնեն Ռումանիոյ Պուլկար գաղթականք, որոնք քանի մը հարիւր հոգիք իրենց վրանները կանգնած են Դանուբի եզերաց վրայ, մերձ ի Ճիուրճեւօ: Ռումանն կառավարութիւնն առայժմ չմիջամտելով հանդերձ, ուշի ուշով կը հսկէ որպէս զի այս մարդիկ Պուլկարիա չարշաւեն:

—Ռուս լրագիրք, Ռումանիոյ ամրութեանց վրայ խօսելով, մանաւանդ Սերեթի հովտին մէջ շինուածներուն դէմ, որք Ռուսիոյ դէմ ուղղուած կը համարուին, կը պախարակեն կառավարութեան ընթացքն, երբ թէ՝ այս ամրութիւնները կանգնելով՝ զՌումանիա Աւստրիոյ-Հունգարիոյ բանակին աջ թեւն ըրեր է: Ռուս լրագրաց այս յեղուն ուշագրաւ է, քանի որ ռումանեան ամրութեանց խնդիրը՝ վաղ կամ անագան՝ պատրուակ պիտի լինի Ռուսիոյ՝ իւր բանակը Ռումանիոյ վրայ զրկելու համար: (Թայմզ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վաղը, որ է Տօն Հոգեգալստեան, ըստ հրամանի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գեր. Ստեփաննոս Ս. Եպիսկոպոս Յովակիմեան պիտի ձեռնադրէ զսիրացու Գրիգորիս Աղաւնունի Պարտիզակցի, յաստիճան քահանայութեան և վարդապետութեան, որոյ վասն յատուկ հրաւիրանօք այսօր ի Նիկոմիդիա ուղեւորեցաւ Արժ. Տ. Յովհաննէս աւագ-քահանայ Միքեան, խարտաւիլակութեան պաշտօն կատարելու ձեռնադրութեան ատեն:

Ընծայացուն՝ որ երկու տարիներ առաջ աւագ-սարկաւագութեան աստիճանն ընդունեց իբրև միաբան Արմաշու վանուց, բարեկիրթ և ուսեալ երիտասարդ մ'է:

Արժ. Խորէն Ծ. Վ. Ստեփանէ, որուն Մովսէս Խորենացիի աշխարհաբար թարգմանութիւնն այնքան մեծ ընդունելութիւն գտաւ բանասիրաց և ժողովրդեան կողմանէ, այժմ ձեռնարկած է աշխարհաբարի թարգմանել Փաւստոս Բուզանդը:

Թիֆլիսի լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ Սիսիանի գեր-կառավարիչ Պ. Նէվրուզով փակեր է Ալյամթեանի Հայոց ծխական դպրոցը, նկատելով թէ այս դպրոցին գոյութեան վրայ պաշտօնապէս գիտուցում չէ եղած կառավարութեան, որ հետևապէս չճանչնար զայն:

Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի յոբելեանի տօնախմբութեան հանդէսէն նկարագրող երկու ընդարձակ թղթակցութիւններ ստացած ենք Վենետիկէն՝ Արփիար Էֆէնտի Արփիարեանէ, զորս յաջորդաբար պիտի հրատարակենք երկուշաբթի և երեքշաբթի աւուր թերթոյ:

Վաղը, Հոգեգալստեան տօնի առթիւ Գեր. Տ. Սրբաշխում Եպիսկոպոս Մամիկոնեան Թոփգափուի եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ, ըստ խնդրանաց տեղւոյն դպրաց դասու և ի հանդիստ հոգւոյ համայն ննջեցելոց:

Յառաջիկայ կիրակէ, մայիս 20, Արժ. Տ. Սահակ վրդ. Նազարեթեան հրաւիրեալ է ի Ս. Յարութիւն Եկեղեցւոյ Թաղին հոգեպէս մխիթարել զբարեպաշտ ժողովուրդն և հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել:

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Գում-Գափուի դրան

Ատենադպիր
Գ. Յ. ԱՃԱՌԵԱՆ

Ատենապետ
ՍՏԵՓԱՆ ՖՐԵՆԿԵԱՆ

Սամաթիոյ Ս. Սահակեան Սանուց ընկերութեան հիմնադիր ժողովն ի նիստ պիտի գումարի վաղը, կիրակէ առաւօտ, ի ժամ 2 1/2, ի Ս. Սահակեան վարժարանի:

ԿԷՏԻԿ ՓԱՇԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅՆ ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑԸ

Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցուած դիտողագրի մը պատճէնն է հետևեալը:

«Մեծ. Ատենապետ Էֆ. Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

«Ապրիլ 27 ի ազգային լրագրաց մէջ պատիւ ունեցանք կարդալ Պատ. Խորհրդոյդ մի Պաշտօնական ծանուցումը, որով յայտնելով թէ Կէտիկ-Փաշայի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ անուանի մատակարարութեան 1888 յունիս 1 է ցվերջ մարտի 1890 քըսան երկու ամսեայ հաշուեցուցին մէկ օրինակը թաղին եկեղեցւոյն բակը կախուած է ի տես թաղեցւոց, կը հրաւիրէք «Թաղիս Պատ. ազգայիններն որ իրենց թաղի վերաբերեալ հաշուեցուցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 31 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյս»: Եւ կը յաւելուք. «Այն պայմանաժամին լրումէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ»:

«Տէր Ատենապետ, սոյն թուականէն ցայսօր 19 օր անցած է, և ցարդ թաղիս եկեղեցւոյն բակը բնաւ չէ կախուած յիշեալ հաշուեցոյցն, և կախելու ալ մտադրութիւն չ'կայ կ'երեւի: Ուստի, իբրեւ թաղեցի, կը խնդրեմ Պատ. Խորհրդէդ որ բարեհաճի հրաման ընել առ ում անկ է չը յամառիլ կախելու նոյն հաշուեցոյցն ի տես, զի մի՛ այս յամառութիւն այլ ընդ այլոյ մեկնութեանց տեղի տայ թաղեցւոց մէջ, որք արդէն իսկ գայթակղեալ են վերջին ընտրական անցքերէն:

«Ի վերջոյ կը խնդրեմ, Տէր Ատենապետ, բարեհաճեք՝ հաշուեցոյցն կախել տալով հանդերձ՝ կախման օրէն սկսեալ պայմանաժամ որոշել, որպէս զի թաղեցին միջոց ունենայ իւր դիտողութիւններն կամ բողոքն հաշուեցոյցին վրայ՝ ներկայացնելու Պատ. Խորհրդոյդ»:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ուսմ. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Ազգային լեզուին հնչման ու արտասանութեան մէջ աղաւաղութիւնք մուտ գտած լինելով առ ի չգոյէ կանոնաւոր Այբբենարանի մը՝ որու վրայ մանկտին կարենայ ուսանիլ իւր մայրենի լեզուն, այս ամենակարեւոր պակասը լրացնելու, և ցաւալի աղաւաղութեանց դէմ այժմէն սկսեալ, վերջ տալու նպատակաւ, Ուսումն. Խորհուրդս Նոր Այբբենարան մը պատրաստել տուաւ Մուրատեան Աբրահամ Էֆէնտի ի՛ լեզուին հանգամանացը համապատասխանող ոճով և ուղղութեամբ:

Այս Նոր Այբբենարանը՝ կրկին մասանց բաժանեալ, տպագրուած և ի լոյս ելած լինելով՝ այսու պաշտօնական ծանուցմամբ, Ուսումնական Խորհուրդս կը փութայ պարտաւորիչ կերպով յանձնարարել թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց ազգային դպրոցաց Տեսչութեանց և Խնամակալութեանց, որպէս զի յետ այսորիկ Նոյն Այբբենարանը գործածեն ազգային վարժարանաց մէջ, և անոր վրայ վարժեցնեն Նորուս մանկտին:

Ուսումնական Խորհրդոյ Կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են: Կը վաճառուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, հատը 10 փարայի:

Հրատարակուեցաւ ՊԱՏԿԵՐ կիսամսեայ հանդէսի Բ. թիւն, հետևեալ բովանդակութեամբ:

«Ս. Գրոց և Արեւելեան Ուսմունք. «Փորձք առաքելոյ» և Պօղոսի Առաքելոյ առ Գաղատացիս Թուղթն: — Տանդէ. Մաքրարան. Երգ երկրորդ (Թարգմ. Հ. Դաւիթ Վ. Նազարեթեան) — Գրագատական. Թուրքերէն (Հ. Սերովբէ Վ. Տէր-Վիչեան — [illegible] խմբագրի վարքն և իւր Վեցօրեայ գրուածքին հայերէն թարգմանութիւնն և ձեռագիրը: — Նորին Վեցօրեայ»:

⁂

Հրատարակուեցաւ [illegible] Մանկանց պատկերազարդ հանդէսի մայիս 15ի թիւն, հետևեալ բովանդակութեամբ:

«Նապաստակն ու կրիան (Թարգմ. Ալփաղեան) — Մամրապատ Վարդը — Վարդերը — Ափրիկեան ցեղեր — Թիթեռնիկն — Սագն իբրեւ հանճարեղ Թռչուն. — Գիտական զրոյցներ. — Այցելութիւն մ'ի Հրատ մոլորակն (Քամիլ Ֆլամմարիոն) — Ճամբորդութիւն ի Հիւսիսային Բեւեռ»:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄ. ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Կրթական Նախարարութեան պաշտօնեաներէն Միքայէլ Էֆէնտի Աճէմեանի աշխատասիրած «Պատմութիւն Օսմանեան Պետութեան» դասագրքին երկրորդ հատորն ևս հրատարակուեցաւ: Առաջնոյն Նման՝ այս երկրորդ հատորն ալ ամփոփ գործ մ'է և վաւերացեալ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումնական Խորհրդէն: Մէկ մի հատորի գինն է 5 ղրուշ: Իսկ երկու հատորներն ի միասին 8 ղրուշ: Կեդրոնատեղին է Նշան Կ. Պէրպէրեան Տպարանը, Կ. Պոլիս, Խաճի Զամլըէ ճատէսի, թիւ 61: Ազգային Նախակրթարանաց մէջ կրնայ օգտակարապէս գործածուիլ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍԵԼԱՄԼԸՔԸ

Վեհ. Սուլթանն երեկ միջօրէին հանդիսաւոր կերպիւ Երթուղրուլ մզկիթը գնաց և անդ տեղի ունեցաւ Սելամլըքի արարողութիւնը: Ն. Վեհափառութիւն ուրբաթօրեայ աղօթքը կատարելէ յետոյ, կայս. պալատ վերադարձաւ միւնոյն հանդէսիւ:

Սելամլըքի արարողութիւնը դիտելու եկած էին բազմաթիւ օտարազգիներ, որոց մէջ գլխաւորապէս կը նշմարուէին անգլիական դեսպանուհի Լէտի Հուայթ, դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Պ. Չէրմսայտ, ռուսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Իվանով և ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Լէօն Պէրժէ:

Վեհ. Սուլթանին անձնական [illegible] Ֆէրիդ Բէյը փաշայ այդ հիւրերու գտնուած տեղը գնաց և յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ:

Պ. ՎՈՒՔՈՎԻՉ

Գարատաղի արտաքին գործոց Նախարար Պ. Վուքօվիչ որ իբր չորս ամսէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր Պօյանա գետին ծանուցեալ խնդրոյն համար, Չէթինէ ուղեւորեցաւ Նիքօլա իշխանին հաղորդելու իւր պաշտօնին յաջող ելքը: Կ'երեւի թէ ռազմագիտական տեսակէտով յարուցեալ դժուարութիւնն հարթուեր է սա որոշման վրայ թէ կատարելի աշխատութիւնք Պօյանայի ջրանցին վրայ միայն պիտի կատարուին և գետակին բերանն իւր արդի վիճակին մէջ թողուի: Այս կերպով, Շքօտրայի վիճակէն յորդող ջուրերը Պօյանային մէջ պիտի թափին, սակայն այս վերջինն այնպիսի վիճակի մը չպիտի վերածուի որ օտար նաւերը կարենան Շքօտրայի մօտենալ:

ԹՈՐԼՕՆԻԱՅԻ ԻՇԽԱՆԸ

Իտալացի Թօրլոնիա իշխանն ի մօտոյ պատիւ պիտի ունենայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու:

Իշխանն և իւր հետեւորդք ինչպէս նաև ուրիշ երեւելի օտարազգիք երէկ Պէյլէրպէյիի կողմերը պտոյտ մը կատարեցին և յետոյ այցելեցին մայրաքաղաքիս այլ և այլ նշանաւոր վայրերը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ հաստատելի անկելանոցն, յորում պիտի պատսպարուին ամեն ազգէ անօք և խեղանդամ անձեր, պիտի կառուցուի ի Պոլիս Եէնի Պաղչէ հին Պարուտխանէի տեղը:

Սպարապետի Դրան սպայակոյտի ճիւղն այդ շինութեան համար հարկ եղած յատակաձեւերն ու քարտէսները պատրաստելով, մատուցած է Բ. Դրան:

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Ըստ տեղեկութեանց Հաքիքաթի, Հեռագրական և Թղթատարական վարչութեան ու Ռումէլիի երկաթուղային ընկերութեան միջեւ պայմանագրութիւն մը կնքուած է թղթատարական փոխադրութեանց համար:

Այդ պայմանագիր Բարձր. Մեծ Եպարքոսին մատուցուած ըլլալով, Նախարարաց Խորհրդոյ մէջ քննուելու վրայ է:

ՖԵՆԷՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ֆենէրի Պատրիարքարանի ելմտական յանձնաժողովն որոշած է համայն Յունաց առատաձեռնութեան կոչում ընել, կամաւոր և կանոնաւոր հանգանակութեանց միջոցաւ օգնելու համար Պատրիարքարանի դրամական անձուկ վիճակին: Յանձնաժողովն որոշած էր նաև օտար երկիր բնակող յոյներէն ալ հանգանակութիւն կատարել ուսեալ եկեղեցական մը ձեռամբ որուն պաշտօն տրուի միանգամայն քարոզել Եւրոպիոյ յունական եկեղեցեաց մէջ: Այս պաշտօն յանձնուեր է Ֆենէրի Մայր վարժարանին նախորդ տեսուչ Տ. Բալամաս վարդապետին որ արդէն Եւրոպա կը գտնուի. յիշեալ եկեղեցականին այս պաշտօնն սկսած է արդէն արդիւնաւոր ըլլալ: Հանգանակեալ գումարները Պատրիարքարան կը ղրկուին, Տ. Բալամասի ծախքերը վար դրուելէ յետոյ:

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ՍՈՒՐԻԱ

Պ. Ժօզէֆ Նավօն երկուշաբթի օրը Բարիզ կ'ուղեւորի պէտք եղած դրամական կարգադրութիւնները աւարտելու համար, ի նախապատրաստութիւն Սուրիոյ մէջ երկաթուղւոյ գծի մը շինութեան որուն արտօնութիւնը խնդրած է կայս. կառավարութենէն: Այդ երկաթուղւոյ գիծը պիտի սկսի Տրիպոլիսէն և հաւանաբար պիտի անցնի Հօմս քաղաքէն, սակայն չգիտցուիր թէ անկից անդին դէպի հիւսիսային-արեւմուտք պիտի երկարի՝ Համայի, Հալէպի և Ուրֆայի ճամբով մինչեւ ի Տիարպեքիր, կամ թէ հարաւային-արեւմտեան ուղղութիւն մը պիտի առնու դէպի Պաղտատ:

Պ. Ժօզէֆ Նավօն Եաֆա-Երուսաղէմի երկաթուղւոյն արտօնատէրն է և որովհետեւ յաջողած է գործադրել իւր այդ ձեռնարկը, կը կարծուի թէ Բ. Դուռը նպաստաւոր ընդունելութիւն մը պիտի ընէ իւր նոր առաջարկութեան:

ՍԸՐ ՃՈՆ ՔՕՄՐԸԼ

Կիպրոսէն կը գրեն թէ ծովակալ Սըր Ճոն Քօմրըլ անդ հասեր է, Գաբաշխարը Շարդի երթալու և անոր Լեֆքէի հանքերն աչքէ անցունելու համար: Անգլիացի ծովակալը մեծ պատիւներով ընդունուեր է Կիպրոսի կառավարչէն և պաշտօնական մարմնոց կողմէ և հեծեալ ոստիկան-զինուորաց ուղեկցութեամբ ճամբայ ելեր է դէպի Լեֆքէ:

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ

Բերայի յոյն վարժարանաց հոգաբարձութեան վերջին նիստին մէջ, Պ. Լէօնիտաս Զարիֆի իմանալով որ մանչերու դպրոցի շինութեան համար հանգանակեալ գումարն անբաւական է, ինքնաբերաբար 2000 ոսկի նուիրեր է այդ բացը գոցելու համար: Հետեւաբար շինութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ:

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Անցեալ ապրիլ ամսոյն մայրաքաղաքիս մէջ պատահած մահերու ցուցակն, որ քաղուած է Առողջապահական վարչութեան արձանագրութենէն:

	Այր	Կին	Գումար
Իսլամ	254	286	540
Քրիստոնեայ	222	210	432
Հրեայ	23	25	48
	499	521	1020

Ասոնցմէ ութը միայն ծաղկախտէ մեռած են: Անցեալ տարի ապրիլ ամսոյն մէջ պատահած մահերու թիւն 850 էր, որ ըսել է այս տարի 170 աւելի է, այսինքն քսան առ հարիւր տարբերութիւն մը կայ:

ՍՈՒԼԷՅՄԱՆԻԷՅԻ ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Րիֆաթ պէյի սպանութեան դէպքին առթիւ ձերբակալեալ անձանց հարցաքննութիւնք կը շարունակուին: Ձերբակալեալներէ Սարքիտոսին, որուն յայտարարութիւններն արդէն ծանօթ են, երէկ դէմ առ դէմ բերուեցաւ իւր միւս ընկերաց հետ և այնպէս հարցաքննուեցաւ: Սարքիտոսին կրկնեց իւր նախորդ յայտարարութիւնները, սակայն իւր ընկերք ուրացան ամեն ինչ:

Ոստիկանութիւնն ամենայն փութով խուզարկութիւններ կը կատարէ ձերբակալելու համար մէկ քանի անձեր, որք մասնակից եղած կը գտնուին այս ոճրին:

Երէկ Նոյնպէս հարցաքննուեցաւ Թէսալիկեցի Մուսինի մայրն, որ վկայեց թէ իւր որդին ևս միւսներուն հետ միեւնոյն ժամուն տունէն դուրս ելած էր, պարագայ մը որ Մուսինի մեղսակցութիւնը կը հաստատէ:

Րիֆաթ պէյի վրայէն Նամակ մը գտնուած էր, որով կամուրջին վրայ սրճարան մը կը հրաւիրուէր և այդ Նամակ թուական չունէր ու ստորագրութիւնն ալ անընթեռնլի էր: Արդ ոստիկանութիւնն յաջողած է գտնել այդ Նամակը գրողն որ Սիլիւտարցի Ապտուլգատէր անուն հեծելազօրաց յիսնապետ մ'է: Ապտուլգատէր, որ ինչպէս երէկ պատմեցինք, ոստիկանութեան դուռը հրաւիրուած էր, յայտարարած է թէ Նամակն ինք գրած էր Րիֆաթ պէյի, որպէս զի այդ սրճարանին մէջ տեսնուելով զրուցախօսելու համար օր մը որոշեն, որովհետեւ տարաբաղդ երիտասարդն իրեն մտերիմ բարեկամն էր: Այս կերպիւ թէև կարելի չէ ճշդել Ապտուլգատէրի մեղսակցութիւնը, սակայն հետաքննել կատարելի քննութիւնք ճշմարտութիւնն երեւան պիտի հանեն:

Րիֆաթ պէյի ձեռնակէզինները բժշկական վարժարանը ղրկուած են քննութեան ենթարկուելու համար:

Րիֆաթ պէյի մօրն և անկեալ բարեկամներէն մին լսելով տարաբաղդ երիտասարդին այդ եղերական մահն, այնչափ զգածուեր է, որ մինչեւ իսկ անձնասպանութիւն փորձեր է, սակայն անոնցմէ յաջողեր են խլել անոր ձեռքը գտնուած հրացանը:

Բերայի Թաղապետութեան Նախագահ Հիւսէյին Էֆէնտիի և Տէրքոսեան ջրի ընկերութեան միջեւ կնքեալ պայմանագրութեան մը համաձայն՝ երէկ Բերայի փողոցներն սկսան ոռոգուիլ Տէրքոսի ջրով:

Թուրք լրագիրք կը մաղթեն որ Պոլսոյ կողմն բնակիչք ևս արժանի ըլլան տեսնել այդ բարեբաղդութիւնը:

—Սերէզի մօտ գաղթականաց բնակութեան համար երկու գիւղեր հաստատուած են, որոց մին կայս. հրամանաւ Օսմանիյէ և միւսը Մահմուտիյէ կոչուած է:

—Կայս. Թիկնապահ Աճէմ Ալի փաշա երկու օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, չը կրցաւ ներկայ գտնուիլ երեկի Սելամլըքի արարողութեան:

—Ադրիանուպոլսէն կը գրեն առ Սաբահ թէ այդ կողմերն աւազակաց խումբեր երեւան ելած են, որք գիւղացի ժողովրդեան վնասներ կը հասցնեն: Վեց հոգիէ բաղկացեալ աւազակաց խումբ մը երկրագործի մը վրայ յարձակելով սպաններ են զնա:

—Երէկ մայրաքաղաքս ժամանող Կուրճի ընկերութեան Մէճիտիէ չոգենաւին մէջ ցաւալի դէպք մը տեղի ունեցաւ: Շոգենաւն երկաթ նետած պահուն երկու տարեկան տղայ մը ոտքը շղթային մէջ մնալով ճմլուեցաւ: Ծովու վրայ շրջող ոստիկանք անմիջապէս բժշկական վարժարանը փոխադրեցին զնա հարկ եղած դարմանները տալու համար: Այդ տղան Թէքէլի հաշուակալ Զիհա Էֆէնտիի որդին էր:

—Զմիւռնիոյ լրագիրք կը պատմեն թէ անցեալները Այտընի երկաթուղւոյ գծին վրայ Գօն Չէշմէէն ի Բունթմ հող և քար փոխադրող վակոններ գծէն ինկնելով, պաշտօնէից յատկացեալ վակոնին զարկեր և մէկ կողմը ջախջախեր են: Այդ միջոցին պաշտօնեաներէ մին՝ Կարապետ, վակոններուն միջեւ մնալով ծանրապէս վիրաւորուեր և քիչ յետոյ մեռեր է:

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ կարմրախտը ճարակած է անդ, սակայն մահ չպատահիր:

Նոյնպէս Ադրիանուպոլսոյ մէջ ևս ծաղկախտ ճարակած է:

—Բժշկական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը Նախընթաց օր տեղի ունեցաւ նոյն վարժարանի սրահին մէջ ի ներկայութեան բարձրաստիճան անձանց: Մրցանակի արժանացող աշակերտք ընդունեցան կայս. նուէրներ:

—Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից ճիւղն երեսուն հազար ձեռք զինուորական ձերմակ հագուստներ պատրաստած է ամառուան համար և կայս. Բ. զօրաբանակի հրամանատարութեան (Ադրիանուպոլիս) ղրկած է զայն:

—Սէլանիկի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ մէկ քանի փայտահատք Բէթրիչի կողմերը ոսկէ հին դրամներ գտեր են: Տեղական կառավարութիւնն իմանալով, անմիջապէս գրաւեր է զայնս և խուզարկութիւններ կատարելով, ուրիշ դրամներ ևս գտեր և ղրկեր է կուսակալութեան: Ընդ ամենը 438 կտոր հին դրամներ գտնուած են:

—Նախընթաց գիշեր ժամ 2 ին Պոլսոյ Չարշըմպա թաղին մէջ երկու անծանօթներ յարձակեցան Րէճէպ Էֆէնտի անուն մաքսային պաշտօնէի մը վրայ, երբ սա իւր տունը կ'երթար: Անծանօթք գանակոծեցին Րէճէպ Էֆէնտին և խոյս տուին: Այս վերջինը հիւանդացած ըլլալով, իւր տան մէջ կը դարմանուի:

—Սէլանիկի Գաթերին գաւառակին մէկ քանի գիւղերուն մէջ մարախ տեղացեր և ժողովուրդը յաջողեր է այդ վնասակար անասնոյն մեծ մասը հաւաքելով ոչնչացնել:

—Միթիլլիի երկրաշարժէն վնասելոց համար կազմեալ յանձնաժողովն եօթներորդ անգամ ըլլալով հինգ հազար ղրուշի նպաստ մը ղրկած է ի Միթիլլի:

—Կայս. կառավարութիւնը վաւերացուցած է Աղեքսանդրիոյ հելլենական Նորընտիր հիւպատոս Պ. Արկիրօբուլոյի պաշտօնը:

— Ոստիկանութիւնն երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորեց տասն և մէկ վաչկատուն չարագործներ:

—Աւստրիական շոգենաւ մը երէկ Թրիէսթէն մայրաքաղաքս բերաւ իննսուն և չորս սնտուկ մավզերեան հրացան և նոյնչափ սուին:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 30 Մայիս. — Լեհ լրագիրք կը յայտարարեն թէ «Լեհք չպիտի մասնակցին սլաւական Համաժողովոյն»:

ՊԵԼԿՐԱՏ, 30. — Յառաջդիմական լրագիր մը Միլան Թագաւորին դէմ գրուած յօդուած մը արտատպած լինելով, գրաւեցաւ իշխանութեանց կողմէ. բայց Նախնական դատարանն որուն դիմեց լրագրապետն, ինչպէս և վերաքննիչ ատեանը ջնջեցին կառավարական արգելքը, նկատելով թէ «Միլան Թագաւոր (որ սերպ լրագրաց իրեն դէմ գործածած լեզուէն գանգատած է) առանձնաշնորհեալ դիրք մը չի վայելեր այժմ»:

ԲԱՐԻԶ, 30. — Ոստիկանութիւնն այս առաւօտ ձերբակալեց 11 ռուս երիտասարդներ եւ չորս ռուս երիտասարդուհիներ, որոց բնակարաններուն մէջ շատ մը վտանգաւոր Թուղթեր եւ դիւրավառ նիւթեր երեւան ելան: Ձերբակալելոց մին է Մէնտէլսօն անուն ոմն ի Փոնթընէ-օ-Ռօզ բնակեալ, որ այս խմբին պետը լինել կը թուի:

—Ուրիշ երկու գրգռիչ Ռուսներ եւս ձերբակալեցան, մինչ դիւրավառ նիւթեր կը պատրաստէին:

ՊԵՐԼԻՆ, 30. — Վեհ. Կայսեր վիճակը բարւոքելու վրայ է:

—Կայսրը չհաւանեցաւ Պերլինի քաղաքապետութեան առաջարկութեան, որ արտօնութիւն կը խնդրէր հանգանակութեամբ յիշատակարան մը կանգնելու համար Ֆրետերիկ Կայսեր: Վիլհէլմ Բ կ'ըսէ թէ իրեն պարտականութիւն կը համարի յիշատակարան մը կանգնել ի պատիւ իւր հօր:

ԲԱՐԻԶ, 30 մայիս. — Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, պատերազմական գործոց նախարար Պ. տը Ֆրէյսինէ յայտարարեց թէ կառավարութիւնն այժմ կ'ուսումնասիրէ դրութիւն մը, որ կ'ապահովէ զինուորական ծառայութիւնը գաղթականութեանց մէջ, առանց դպչելու Ֆրանսական ընդհանուր բանակին զօրահանութեան յատակագծերուն:

—Երեսփ. Ժողովը 212ի դէմ 274 քուէով ջնջեց պուլանժէական Պ. Բիքոյի ընտրութիւնն, որ ի Սէն-Տիէ երեսփոխան ընտրուած էր ընդդէմ Պ. Ժիւլ Ֆէրրիի:

—Բըտի Ժուռնալ կը հրատարակէ իր Պերլինի թղթակցին մէկ տեսակցութիւնը Պիզմարք իշխանին հետ: Իշխանն յայտարարեր է թէ Երեսփոխանաց Ժողովին պիտի մասնակցի եթէ ժողովուրդը զինք երեսփոխան ընտրէ և եթէ առիթը ներկայանայ իր գաղափարները պաշտպանելու, բայց առանց չարչրկելու իր յաջորդը զոր ամեն մարդէ աւելի կը յարգէ: Իշխանը յարեր է թէ, իր կարծիքով, անհնար է փոխել Գերմանիոյ արտաքին աշխարհավարութիւնը:

ՓՐԱԿԱ, 30. — Պոհեմիոյ Նահանգային Երեսփոխանական Ժողովն անսահման կերպիւ յետաձգեց գերմանեւչեխ իրաւախոհութեան ծրագրերուն վիճաբանութիւնը:

ՎԻԵՆՆԱ, 30. — Քալնոքի կոմն այցելութիւն տուաւ Չեռնակորայի իշխանուհւոյն և երեք քառորդ ժամ տեսակցեցաւ:

—Քրէտի Անշդալտի տնօրէն և Թուրքիոյ ծխախոտի Րէժիին դեր-նախագահ Պ. Զիֆֆէր մեռաւ:

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԲԱՐԻԶ, 31 մայիս. — Լրագիրք ոմանք վերստին կը ծանուցանեն թէ Նախարարութեան մէջ փոփոխութիւնք պիտի ըլլան այս օրերս. բայց կառավարութիւնն, իւր պաշտօնական թերթերու միջոցաւ, հերքել կուտայ այս զրոյցը:

ԳԱՀԻՐԷ, 31. — Կ'ըսուի թէ եգիպտական կառավարութիւնն յառաջիկայ յունիս 19 ին որոշեր է կատարել եգիպտական պարտուց փոփոխման գործողութիւնը:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 Մայիս

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամս.	Լոնտրայի	վրայ	(Պանքայի)	109 3/4
3 »	»	»	(վճառինը)	109 5/8
3 »	Բարիզի	»	(պանքայի)	23
3 »	»	»	(վճառինը)	23 7 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միջ. Ս. Սերի)		21 2 1/2
Զօրային գոցուելէն վերջը	»	21 4 1/2
Բերայի մէջ	»	— —
Այսօր առաւօտ բացուելուն	»	21 4
Կէս օրին	»	21 4

ԻՕԹԻՏՐԱՋԸ ՑՈՒԻԼԸ

Երէկ երեկոյ	59 25
Այս առաւօտ	59 27
Կէս օր	59 27

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

[illegible]	A. Սերի	45 3/4
»	B. »	26 1/4
»	C. »	21 8

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ճէնէրալ	Անգլ. Լր.		5 2
Քրէտի Ճէնէրալ	Օսմ.	»	9 57
Պանք տը Գօնս	»	»	7 24
Սօս. Շանժ Եմփլեօր	»	»	5 2
Թրամուէյ	»	»	490
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	77 7/8
[illegible]		Գ. Կ.	186

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Բարիզ, 30 Մայիս, ժամ 4 վայր. 40 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	90 92 1/2
» » 4 1/2 %	106 40
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սերի Դ.	19 30

Օսմանեան երկաթուղի	77 25
» Բէժիի քաժնեթուղթք	275
Պանք Օթոման	602
Գրէտի Լիօնէ	745
Իտալական Ռանթ 5 %	97 30
Հելլենական 5 %	487
Բրիօրիթէ Թիւրք (Նոր)	422 25
Եգիպտական միացեալ	489
Պանք տը Բարի	837 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	459
Սուէզի ջրանցք	2385
Սպանիական արտաքին	76 11/16
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 1
Լոնտոն, 30 Մայիս, ժամ 6 վայր — երեկոյ	
Անգլ. քոնսոլիտէ	98 1/2
Թրք. » Սէրի Դ.	19 1/8
» » » Ա	45 1/8
» » » Բ	25 3/4
» » » Գ	19 1/4
Փոխառութիւն 1877	103 1/2
Պանք Օթոման	14 3/16
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	97 3/4
» առանձ. (բրիվիլեժիէ)	104 9/16
Տայրա Սանիէ	86 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	104 3/4
Հելլենական 5 %	96
Մոնօբօլ »	79 1/2
Ռուսական 1889	99 1/8
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 14
Վիեննա, 30 Մայիս, ժամ — վայր —	
Օսմանեան երկաթուղի	85 90
» Բէժիի քաժնեթուղթք	120
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 30
Պերլին, 30 Մայիս, ժամ — վայր —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37 1/2
Բուլղ. Թղթագրամ	236 1/4
Օսմանեան երկաթուղի	80 50
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 20

ՎՈՍՓՈՐԷՆ Ց'ԱԴՐԻԱԿԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ, 12/24 մայիս, 90

Զորս օր է Վենետիկ եմ, և կը բնակիմ Ս. Ղազարու վանքը, զոր կրնամ անուանել «սրբոյ խաղաղութեան օթեւան»։

Ապագային կը վերապահեմ, Պոլիս վերադարձիս, ընդարձակօրէն ծանօթացնել այս վանքի ժամանակակից կեանքը, նկարագրել վանքն ու վարդապետները. այժմ միայն օրուան խնդիրներով կ'զբաղիմ։ Ուր որ ըլլամ, միշտ օրուան խնդիր մը կայ հոն, այս իմ՛ բաղդս է, որով չեմ կրնար առատ տեղեկութիւններ տալ հիմնարկութիւններու և անձերու մասին։

Այս առաւօտ եկեղեցիի զանգակներն որք գարնուեյան սովորական ժամանակէ դուրս, և շատ հանդիսաւոր կերպով, ծանուցին վանականաց թէ սկսած է յոբելեանի տօնախմբութիւնը։ Մերթ ընդ մերթ զանգակները պիտի հնչեն այսօր մինչև յիշեցնելու համար հանդէսը։

Երեք վարդապետներու քահանայութեան յիսնամեակն է, Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի, Հ. Աբրահամ Վ. Ճարեանի և Հ. Ղուկաս Վ. Լազեանի։

Հանդէսին դիւցազնը բնականաբար Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանն է։ Արդէն երէկ երեկուընէ սկսեալ նամակներն ու հեռագիրները կը տեղան, այլ չեմ գիտեր թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ տեղեկութիւն առնուլ ամէն նամակներու և հեռագիրներու մասին։ Այն նամակներ ու հեռագիրներ որք Բազմավէպի խմբագրութեան հասցէին եկած են, պիտի կրնան հրապարակ ելլել, իսկ անոնք որ ուղղակի Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի հասցէին եկած են՝ շատ հաւանական է որ ծածուկ մնան։

Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան պատմաբան, բանաստեղծ ըլլալէ առաջ քրիստոնեայ է, քրիստոնեայ մը որ կատարելապէս խոնարհ է, և կը խորշի ամէն պատուէ, ամէն փառքէ. վանականներն անպէս քաջ գիտեն իրեն այս հոգեկան կացութիւնը որ չուզած են թէ ի՛նչ ընեն։ Այսպէս Բազմավէպին մէջ հրատարակել տուաւ, բռնի կերպով, որ իրեն համար հանդէս պէտք չէ կատարուի։ Իմէն ծածուկ կը պահուէր հանդէսի պատրաստութիւնները, սակայն տեղեկութիւն ունեցած է և հանդէսին կարգադիր մասնախմբին բսած է թէ՝ ի՛նչ կ'ընեն, չըլլայ թէ բան մը ընեն։ Մասնախմբի անդամք պատասխանեցին թէ՝ յոբելեանի հանդէսը պիտի կատարուի նաև միւս վարդապետներուն համար, եթէ ինքն ուզէ արգելք ըլլալ՝ բնականաբար միւսներն ալ պիտի զրկուին այդ հանդէսէն։ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան այս պատասխանին վրայ հարկադրուեր է բսել. Կը փափաքի որ իր ընկերակիցներուն ամէն պատիւ ըլլայ, իսկ իրեն համար ոչինչ կ'ուզէ։ Իր խղճն է որ հանդէսներուն համար եղած ծախքը աղքատներուն տրուի, բայց խնդիրն իր խղճովը չը մնար։

Հոգեկան այսպիսի կացութեան տէր անձէ մը պահանջել որ հրապարակ հանէ այն գովաբանական նամակներն ու հեռագիրներն որք իրեն ղրկուած են, անհնարին է. պարզապէս կը նեղանայ ու կը քաշուի իր սենեակն. այսօր վանքին մէջ կը մտածուի թէ ի՛նչ միջոցներու դիմելու է կերպով մը զայնս առնելու համար Հ. Ղ. Վ. Ալիշանի ձեռաքէն. տեսնենք թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ ճարտարամտութիւն մը գտնել։

Վենետիկէն գրած այս առաջին նամակովս չեմ կարող երկար խօսիլ Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշանի մասին. եթէ թղթակցութիւնս հրատարակուի և Վենետիկ հասնի, մինչդեռ ես՝ անդ կը գտնուիմ, վիճակս շատ նախանձելի չըլլար։ Ուստի մա՛ւ այժմ լռեմ։

Բայց լռելովս սա՛չափն բսեմ թէ չեմ կարող յաղթենալ անդադար նշմարելով այդ ծերունիի դէմքն. մեծ տաղանդ մը, հայրենասիրական մեծ ոգի մը, և գերբնական առաքինութիւն միացած ստեղծեր են այդ դէմքն որուն թողած առաջին տպաւորութիւնը անմեղութիւնն է, Հ. Ղեւոնդ Ալիշանի դէմքն անմեղ մանուկի մը դէմքն է։

Սակայն շատ առաջ գացի. խոհեմութիւն չէ այսքանը։

Խօսի՛մ իր նոր հրատարակութեան վրայ. այլ այդ ալ խոհեմութիւն չէ պիտի ըսեն։ Վանք հասնելուս երկրորդ օրը անմիջապէս այդ նոր հրատարակութիւնը տեսնելու, աչքէ անցընելու եռանդ եղայ. հրաշալի բան, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն և պատկեր։ Ասկէ աւելի ոչինչ կ'ըսեմ։ Հայ ազգը ի՛նչ ահագին գումարներ ալ որ վատնէր, այդպիսի հրատարակութիւն մը չպիտի կրնար ձեռք ձգել, եթէ Ս. Ղազարու վանք մը պատրաստած չըլլար մի Հ. Ալիշան վարդապետ որ յիսուն տարի իր կեանքը նուիրեց մեր պատմութեան ուսումնասիրութեանը։

Եւ երբ այդ նոր հրատարակութիւնը տակաւին նոր դուրս կուգայ մամուլի տակէն, արդէն Հ. Ղեւոնդ Վ. Ալիշան պատրաստած է ՍԻՍԱԿԱՆը, Սիսնեայ աշխարհի պատմութիւնը, զոր դրած է Աբբահօր գրասեղանին առջեւ, տպագրութեան հրաման ընդունելու համար։

ՍԻՍԱԿԱՆը ՍԻՍՈՒԱՆի չորքին մէջ չորրորդ կ'ըլլայ։ Եւ ամէն մէկ աշխարհի պատմութիւնները պատրաստ են։ Բայց կարելի պիտի ըլլա՞յ հրատարակել։ Ծերունի պատմաբանն արդէն յոգնած է, բայց երբեք չխոյս տար աշխատանքէ վասն զի կը սիրէ բոլոր հոգւովն ու սրտովն այն երկիրն զոր ուսումնասիրելու նուիրած է իր կեանքը։

Այլ սակայն զանազան արգելքներ կը ջլատեն ոչ միայն Հ. Ալիշան վարդապետի, այլ և Մխիթարեանց ոյժը։ Շատ մեծ ծախսեր կան եղած և պիտի ըլլան. եթէ դրսէն դրամական աջակցութիւններ ըլլան տպագրութեան համար, կարծեմ թէ Հ. Ալիշան վարդապետ առանց վարանելու կը պատրաստէ իւր հատորներն ալ։ Շատ ժամանակ չունինք. ծերունին արդէն անցուցած է ութսուներ. աչքերը տկարացած են. եթէ կ'ուզենք որ մեր պատմութեան ամէն մէկ գաւառի ՍԻՍՈՒԱՆներն ունենանք, փութալու ժամանակ է։ Առ այժմ այսքան։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԿՂԵՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏ

(ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ)

Ութ-եւ-ութ լրագրիս 1870 րդ թուոյն մէջ «Եկեղեցական համազգեստ» վերնագրաւ յօդուած մը տեսայ հրատարակուած, որ բովանդակ մի էր Մանչէսթրի մեծարգոյ Հայ հասարակութեան։ Յիշեալ յօդուածն երկու գլխաւոր խնդրոց մէջ կ'ամփոփուի, երկոքին եւս ուղղուելիք. Մինչ հայ եկեղեցականաց քաղաքային հագուստը կը շփոթէ եկեղեցական հագուստին հետ, և երկրորդաւ, Մանչէսթրի Պատ. Ազգայնոց որոշմանը մէջ, որ ցարդ իրենց Առաջնորդին անգլիական կղերին տարազը կրել տուած են, փոխանակ ազգային պատուոյն զգուշաւոր նախանձախնդիր ոգի նկատելու, ծանծաղամտութիւն կը տեսնէ։ Առաջինը՝ թիւր գաղափար, և երկրորդը՝ թիւր դատաստան։

Ա.

Հայ կղերը կրկին հագուստ կամ համազգեստ ունի, մին [illegible] և միւսն եկեղեցւոյն. սոքա երկոքին միանգամայն կղերական կը կոչուին.—իսկ ա՛յլ է եկեղեցւոյ սրբազան պաշտամանց կամ խորհրդոց հանդերձանք, որք պաշտօնական կամ «զգեստ»ն կ'անուանուին։ Ցարդս յօդուածագիրն զայդ խտիրը կ'անտեսէ, ուստի եւ թիւր գաղափարաց մատնուելով՝ զքաղաքային տարազն «սուրբ» և «ազգային» կ'անուանէ։ Եթէ եկեղեցական պատմութեան կամ հնախօսութեան հարցունեմք, կը գտնեմք որ հնագոյն և նախնագոյն ընդհանուր սովորութեամբ մինչև ի Ե դար կղերականք իրենց եկեղեցւոյ պաշտամանց ժամանակէն դուրս, իբրեւ անդամ մարդկային քաղաքաժողով ընկերութեան, աշխարհականաց համանման կը հագնէին ըստ իւրաքանչիւր տեղւոյ և ժամանակի և այս իսկ է որ պատճառ տուած է, ինչպէս նախ առ հրէական օրէնսդրութեամբ ի Մովսիսեան ժամանակէ, յետոյ և առ քրիստոնէութեամբ իսկ, սրբազան պաշտամանց ժամանակ յատուկ ձեւ հանդերձից զգեստաւորել։ Որչափ որ ալ եկեղեցական օրէնսդրութիւնք արտաքին տարազ ինչ հանդերձից սահմանած չէին եկեղեցականաց, կայր սոցա հագուստին վրայ այնպիսի տեսանելի նշաններ, որ գիտցողն կրնար զեկեղեցականն աշխարհականէն զատել։ Այս երեւելի նշանք կրկնակի էին, մին՝ մազից յարակից, եւ միւսն՝ հանդերձից։

Մազից յարակից նշանքն առ Արեւմտեայս՝ գագաթան վրայ կուսակ ունենալն էր, և առ Արեւելեայս, ինչպէս նաև առ մեզ, մօրուս կրելն։ Իսկ զգեստից զանազանիչ դրօշմն կը կայանար ոչ յատուկ և առանձին ձեւ հանդերձի վրայ, այլ երեւցունել նախ ամենախիստ պարզութիւն և անշքեղութիւն, (զոր կ'ակնարկէ և Քրիստոսի պատուիրանն թէ «Մի՛ ստանայք ոսկի և մի՛ արծաթ . . . մի՛ երկուս հանդերձս ունեցիք, և այլն») և երկրորդ՝ պարկեշտութիւն գունոյ, որ սովորաբար սեւաթոյրն եղած է։ Ասով կը պահպանուէր պարկեշտութիւնն, և արտաքին պաշտած պատկառանքն կը հանգչէր անձին վրայ։ Տեղւոյս չէ և մեր խնդրոյն ուղղութենէն խոտորիլ է, մի առ մի աստ ի մէջ բերել այն ամեն բազմաթիւ վկայութիւնները որք զայս կը հաստատեն։ Բայց բաւ է առ անգամ մի ի յուշ բերել քրիստոնէական կրօնից կրած հալածումները, յորս հարկ էր ոչ թէ միայն զքրիստոնեայն ի հեթանոսաց չտարբերել, այլ մանաւանդ զհովիւն ի հօտէն։ Սակայն կարեւորագոյն գիտելիքն այն է, որ այս սովորութիւնն կամ կարգ այնքան հիմնեալ և գրեթէ յօրէնս իսկ անցեալ էր, որ ի վեր անդր ակնարկեալ վկայութեանց մէջ նշանաւոր է Կեղեստինոս Ա Հռովմայ հայրապետին գրած ծանր յանդիմանական գիրն (յամի Տեառն 428) առ ոմանս ի գաղղիացի եպիսկոպոսաց, զի սկսած էին իրենք զիրենք ժողովրդեան մէջ երեւելի ցուցընելու համար՝ աշխարհականներէն տարբեր հագուստ զգենուլ. թէպէտ եւ այդ դարձուեալ նորաձեւ հագուստն ոչ այլ ինչ էր, բայց միանձնականաց սքեմն։ Սակայն զայս նորաձեւութիւնն անկարելի եղաւ խափանել իսպառ, որ նաև յԱրեւելս սկսած էր, ինչպէս ըսինք, նոյն Ե դարուն մէջ։ Ի Դ դարէ անապատաւոր և միանձնական կեանքն հիմնուած և տարածուած, սոքա յաշխարհէ հրաժարեալ, իրենք զիրենք նաեւ ի մարդկային ընկերութենէ հատեալ և զատուցեալ նկատելով, վրանին տարբեր տարազու ձեւ ալ սկսած էին կրել։ Մասամբ իբր բարեպաշտութիւն, բայց գլխաւոր մասամբ այդ միանձնականներէն եկեղեցւոյ պաշտօնեայք և եպիսկոպոսունք ընտրուելով, սոքա բազում անգամ չէին ուզեր իրենց սքեմէն կամ անոր ձեւէն հրաժարիլ։ Այս ոգին ընդհանրանալով եւ եւս, սկսան նաև սովորական կղերականքն, մանաւանդ կուսակրօնք և վանաւորք այդ տարազն հետեւիլ։ Ջեմք ուզեր ըսինք այս պատմական գլխոյն վրայ երկայնաբանել, սակայն համառօտակի ակնարկելով անցնիմք նաև ինչ որ մեր ազգայնոյն կը վերաբերի։ Բուզանդայ և Խորենացւոյն անուղղակի յիշատակութիւնները իրարու հետ բաղդատելով կը գտնեմք որ նաեւ առ մեզ նոյն ժամով Ե դարէն սկիզբն եղած է եկեղեցականին զանձն յաշխարհականէն զանազանել տալն իւր հանդերձից տարազովն, և այդ բանին սկզբնաւորութիւնն եղած է, ինչպէս կ'երեւի, Մեծն Սահակ Պարթեւի օրով, որ ըստ պատմչին աւանդելոյն, զիւր աշակերտսն,— յորոց խումբն եղան Թարգմանիչք կոչեցեալքն, և ի նոցանէ բազումք յեպիսկոպոսական և մինչեւ ի կաթողիկոսական աթոռս բարձրացան,— միանձնական կենօք կրթած էր։ Ուստի կրնամք ապահով ըլլալ որ այդ ժամանակէն սկիզբն առած է մեր այժմեան պարեգօտն և փիլոն եւ վեղար։ (Բուզանդ տեղ մը առ մեծն Ներսէսի Պարթեւաւ զհայ եկեղեցականին հագուստը ի Հայր Մարդպետէն արհամարհանօք կանոնցահանդերձ կոչուած ըլլալը կը յիշէ։ Ցայտնի է թէ փիլոնին և վեղարին վրայ կանոնցահանդերձութիւն չ'երեւիր։ Բայց նոյն պատմչին ուրիշ տեղ մը (Զ. Բ.) Զաւէն կաթողիկոսին եւ իւր ժամանակին եկեղեցականաց թուլութեանց վրայ խօսելով, «զի ոչ ըստ կրօնիցն ագանէին զպճնաւորըն, որպէս օրէն էր ի բնէ, այլ սկսան զխոտորկոտուրսն ի վերայ ծնգացն ունել» ըսելէն կը հասկցուի թէ աշխարհականաց կրած պարեգօտը կարճագոյն էր, մինչդեռ եկեղեցականացն մինչեւ ցգարշապարսն կ'իջնէր՝ [illegible], եւ այդ է, ինչպէս կ'երեւի, կանոնցահանդերձ կոչուելն։ Իսկ թէ իրօք աշխարհաձև էր տակաւին այդ ժամանակին հայ կղերին հագուստը՝ յայտնի է նոյն գլխոյն մէջ միւս խօսքէն որ կ'ըսէ թէ նոյն Զաւէն «ամենայն քահանայից ուսոյց առնել հանդերձ զինուորայ»։ այդպիսի փոփոխութիւն մը անհնարին էր ընել տալ եթէ կղերական հագուստն իրօք բոլորովին զատուցեալ ըլլար յաշխարհականէն։— նոյնպէս անհնարին կը լինէր և կարի աչք խայթող «մէջսկէս նորոսօք զարդարելն», և «սամոյրենիս և կնգմենիս (քրքմենիս՞.) ագանելն»։ Իսկ «զխոտորկոտուրսն ի վերայ ծնգացն ունելն» կ'երեւի լինել վերոյիշեալ զինուորական հանդերձից ձեւն, որ եռեւի քղանցքէն զէպյառաջ մինչ ի ծունկսն կտրուած էր, վազելու ազատութիւն տալու համար սրունից։ Շատ հաւանական է որ մեծն Սահակ Պարթեւ այդ զեղծմանց վտանգին զառաջն առնլոյ համար զոր աչօք տեսած էր, ուզեց յատուկ տարազ մը յատկացունել եկեղեցականաց։) Իսկ յանցանել ժամանակաց յօրէնս դարձուեցաւ այդ սովորութիւնն որ ամէն քահանայք, մանաւանդ վանականք, իբր եկեղեցական համազգեստ զայդ փիլոնաւոր տարազն կրեն,—թէպէտև եղաւ ժամանակ որ չափազանցութեանց իրն մատնուելով, պատճառս տուին տաքցելուս Լաբրոնացւոյն վէճեր յուզել և զանազանել տալու աշխատիլ թէ ա՛յլ ինչ է քահանայութիւն և ա՛յլ աբեղայութիւն։

Բայց որչափ որ այդ կղերական համազգեստը ծագումն առաւ առ Հայս միանձնականաց կամ վանականաց սքեմէն, ժողովրդական կղերը չդադրեցաւ զիւր աշխարհիկ ձեւն, որ կը զանազանուէր ըստ տեղեաց և ըստ գաւառաց, և ըստ աշխարհաց իսկ, երբ մանաւանդ սկսաւ ազգըն յօտար աշխարհս ցրուիլ. և այս տեւեց մինչեւ ի մեզ ամենամօտ ժամանակներ։ Կ. Պոլսի մէջ ոչ վանական և ամուսնաւոր կղերը զնոյն ձեւ ենթարի, ճիւպպէ և ֆէսֆէս կը կրէր, ինչ որ աշխարհականը, միայն պատկառ կենալով բաց ի սեաւ կամ մուգ գունէն, նաև ջիւպպէ ըսուածը՝ որ քան զճիւպպէն լայնաթեզան էր եւ լայնիրան՝ չկրել, ինչպէս եւ ֆէսֆէսին ալ ուղղաձիգն եւ փոքրը գնել եւ ոչ մեծ գնդաձեւն, որք ճոխ և ցոյցաւէր մարդկանց պատշաճեալ տարազները կը նկատուէին։ Իսկ երբ իբր յիսուն ամօք յառաջ, սկսան Կ. Պոլսի աշխարհականք արեւելեան տարազները թողուլ եւ զեւրոպականն ընդունիլ, եւ ֆէսֆէսի տեղ ալ ֆէս գործածել, այդ փոփոխումն աստիճանաբար կատարուեցաւ և ի սկզբան մանաւանդ նորաձեւութիւն նկատուելով, հայ կղերականն, (ինչպէս նաև մահմետական իւլէմայն և հրէայ ռաբբին) յարմարութիւն եւ պատշաճութիւն չունեցաւ այդ այլակերպութեան հետեւիլ, մանաւանդ իւր մազոյն անդամակիցք հնոյն միշտ կապուած էին ի գաւառս, ուր այդ եւրոպայի նորաձեւութիւնը կը դանդաղէր ընդունուիլ, և ցարդ իսկ տակաւին ընդունուած չէ շատ տեղ, իբր տէրութեան պաշտօնէից կամ զինուորականաց յատուկ տարազ. ուստի միայն իրենց նախկին տարազին մէջ, և բոլորովին զատուեցան յաշխարհականաց։

Արդ եթէ ստոյգ է պատմածնիս,— յարգելով հանդերձ ինչ որ ընկալեալ սովորութիւն սկսած է լինիլ և ուր հասարակաց համաձայնութիւնը կը միաբանի,— անտեղի է կ'ըսեմ արդի Կոստանդնուպոլսի կամ Թուրքիոյ Հայոց կղերին քաղաքային կենաց կրած համազգեստը «սուրբ» և «ազգային» անուանել. զի այն որ քաղաքային է, նախ «սուրբ» անուանել չէ օրէն. զի դեռ կենդանի են նոքա որ այդ հանդերձին աշխարհական լինելը տեսած են ի Կ. Պոլիս, իսկ ի գաւառս աւելի եւս յայտնի է մինչեւ ցայժմ. եւ ոչ ալ «ազգային», զի ահա, ինչպէս ըսինք, այդ տարազուն գլխաւոր մասունք կը տեսնուին մահմետական և հրէական ազգաց վրայ, և ֆէսֆէսն ալ, որ թէպէտ մասնաւոր ձեւ մը առած է այժմ, առնուած է յոնական [illegible]էն. և այնչափ իրօք ո՛չ «սուրբ» է, այսինքն սրբազնացեալ (sanctionné) չէ, և ոչ «ազգային», այսինքն համազգային չէ, որ ահա Ռուսիոյ աշխարհամասին մէջ Հայ կղերն, նոյն իսկ Էջմիածնի մօտ, տարբերեալ ձեւ մը ունի։ Իսկ բուն «սուրբ»ն և «ազգային» յատուկ համազգեստն, ահա, ինչպէս ցուցինք, պարեգօտ (կապայն), փիլոն և վեղարն է։ Եւ թէ իրօք այդ իսկ է «սուրբ»ն զի ի միանձնականաց սքեմէն առնուած է, և «ազգային»ն, զի չորեքդարեան դարուք մերազնացեալ է, յայտ է եւ յեկեղեցական օրէնսդրութենէ և ի ժողովրդեան ընդհանրացեալ գաղափարէն, որ անարժան քահանայի մը կարգընկեցութիւնը կը բացատրէ «փիլոնը հանել», և «վեղարն առնուլ» ըսելով, և ոչ թէ «ֆէսֆէսն եւ ջիւպպէն»։

Այս ուրեմն այսպէս ըլլալով, ինձ կարի անդէպ կը տեսնուի ընել այժմ եւ զՄանչէսթրի մեծարգոյ գաղութն պախարակել չարաչար և անդադար կերպիւ, որ իրենց եկեղեցւոյն կղերական «սուրբ» և «ազգային» համազգեստէն, և այն [illegible] մերկացուցած են իրենց Առաջնորդները, մինչդեռ իրենց եկեղեցւոյն մէջ այդ վեղարաւ եւ փիլոնիւ կը պաշտուին ժամասացութիւնք. և արտաքոյ իսկ, երբ հարկն բերէ, զնոսա նոյն ազգային կերպարանօք ներկայացունել,—ինչպէս թաղմանց ժամանակ, եւ կամ ուրիշ հանդիսական և պաշտօնական այցելութեանց մէջ,—ոչ միայն ի Մանչեստր, այլ և ի Լոնտոն, ի Սաութփորթ և յայլ քաղաքս՝ երբեք ոչ խորշած են և ոչ զանց ըրած։

Բ.

Տարակոյս չկայ որ յոյժ փափաքելի է և կարի իսկ վայելուչ որ հայ կղերն ոչ միայն զիւր քաղաքային իսկ միաձև տարազն ունենայ, այլ եւ այդ տարազովն երեւնայ ամենայն ուրեք։ Յ'Արեւելս, ուր ամենայն այլազան կրօնից հոգեւորականք ունին իրենց մասնաւոր տարազը, կարի ի դէպ է այդ և դիւրին և զանց ընելն [illegible] անշուշտ որ հայ կղերն զիւրն ունենայ, մանաւանդ ուր ազգային մարմինը ծանուցեալ է ամենայն կերպիւ իւր բազմաժողով խմբերովն և բնակչութեամբք։ Իսկ խնդիրը կարծեմ կը փոխուի, երբ խօսքը կ'ընկնի այն աշխարհաց և կողմանց վրայ, ուր այդ ազգային ըսուած խումբը գրեթէ աննշմարելի տարր մը կը դառնայ յոգնախուռն միլիոնաւորաց մէջ, և կղերական անձատն ալ՝ գրեթէ չեղածի պէս։

Այսպիսի է Մանչէսթրի պայմանն, ուր Առաջնորդն, պաշտօն ունի ոչ միայն այն ընդարձակ քաղաքին մէջ երեւնալ, այլ և ի Լոնտոն և յայլ քաղաքս, ուր իւր հօտէն կը գտնուին ցիր և ցան, շրջիլ երբեմն երբեմն։ Տարակոյս չկայ որ այդ միլիոնաւոր օտարօք լի քաղաքաց մէջ և ինքն միշտ անճանաչելի մէկը պիտի մնայ, եւ բնաւ հնար չկայ ճանչցունելու ինքզինքը իւր [illegible] թէ հայազգի է և հայ եկեղեցւոյն պաշտօնեայ, և հետեւաբար երբ փողոցներու մէջէն ստիպուի անցնիլ ազգային որ և է համազգեստով, որչափ եւ պարկեշտ, որչափ և պատկառելի բայց միշտ նորատեսիլ բան մը ըլլալով, ամեն անցորդաց զարմանաց հայեցուածքը իւր վրայ պիտի դարձնէ, իսկ այդ դարձունելովն գոնէ պիտի ծանօթացունէ՞ ինքզինքը և իւր վախճանին պիտի հասնի՞։

Չկարծեմք թէ այն զոր մեք գիտեմք, ընդհանուր գիտութիւն է։ Չեմ ուզեր ճռճռիմ վիճաբանութեանց նիւթ ընել թէ ի՛նչ պէտք կամ օգուտ Լոնտոնի ամբոխին պատահաբար փողոցին մէջ հայ կղերականի մը առանց ճանչցուելու երեւնալն, և կամ ի հակառակէն ի՛նչ վնաս կամ կորուստ եթէ չտեսնուի բնաւին և չանցնի։ Բայց թէ անցնելու ստիպուելովն ի՛նչ շփոթութեանց եւ կամ ի՛նչ անտեղութեանց կրնայ պատահիլ, այդ դրական պատահականութիւնը քան դրական օգուտ կամ կորուստը կարծեմ մեծագոյն եւս է։ Առ այս եթէ անդէպ չհամարուի, ներուի ինձ պատմել, իբր օրինակ ինչ փորձոյ, որ նոյն իսկ ի Վուսթըր յԱմերիկա, որ անհամեմատ փոքր է քան զԼոնտոն և քան զՄանչէսթր և ընդհանուր ծանօթանալն դիւրին, անդ իմ պատուական նորահաստատ պաշտօնակիցս, որ ինչպէս կը լսեմ, զարեւելեան համազգեստն թողած չէ, ունեցեր է այն մահացուցանիչ որ օր մը հրեայ մը մօտեցեր է և ուզեր է զայն առնուլ կարծելով որ իւր ազգին ռաբբին է, և ո՞վ գիտէ քանինե՞ր այդ եօք այնպէս կարծելով անցան և կ'անցնին դեռ. Իսկ ո՞ր թողումք աւելի անհաճոյ վտանգներ, մանաւանդ Անգլիոյ մէջ ուր տղայք և բիրտ գործաւորք բազմաթիւ են ի փողոցս, և գլխապատրաստ են իրենց աչքին նոր և այլակերպ երեւցած բանի մը ետեւէն, որչափ և անմեղ ըլլայ, թափօր կազմել և ամուկ հանել։ Այդ դժբաղդ պատահարին փորձը իւր վրայ փորձեց ասկէ տարի ու կէս առաջ հայ գաւառացի ինքնակոչ եկեղեցական մը, որ յանկարծ օր մը մինչ ի Մանչէսթր գալ համարձակեցաւ. և զի իւր տարազը կը կրէր, մինչեւ որ Հայոց եկեղեցւոյս դուռը գտած եղաւ, այդ թափօրը կայարանին դռնէն կազմուած բոլոր ճամբուն տեւեց, և քանի մը անուանի տղայք սուլելէն զատ նաև լեմոնի կեղեւ վրան նետելու կատակն ալ ըրին, այնպէս որ հարկ եղաւ որ ոստիկան մը զնա պաշտպանէ մինչեւ ի Հայոց դուռը. տեղւոյս ազգայինք զայդ լսելով փութացին իսկոյն հագուստը փոխել տալ։ Ոչ քան զայս տարբեր պատճառաց համար անշուշտ ի դէպ գտած էր Ն. Դուրեան Եղիշէ վարդապետ յԵւրոպա նուիրակութեամբ շրջած ժամանակ Վիեննայէն զիւր համազգեստը փոխել խոհեմաբար։ Զզարմանամք զատոնք լսելով, Եւրոպա այժմ և մանաւանդ անգլիացի ժողովուրդը սովորած չէ, ինչպէս սովորած եմք մեք Արեւելեայքս, կերպ ի կերպ այլազան հագուստներ և տարազներ տեսնել սահել. ռամիկն առաւելապէս դիւրաւ զգացուող է այդօրինակ օտարութիւններէ, և զիւր զգացումը չխորշիր կոշտաբար իսկ յայտնել՝ վիրաւորելու իսկ չափ առարկայ եղողն։ Զատարկուի մեզ թէ ի՛նչպէս ուրեմն Յունաց քահանայն թէ՛ ի Մանչեսթր և թէ՛ ի Լոնտոն իրենց համազգեստիւք կը շրջին։ Նախ և առաջ մեր ազգային արժանապատուութեան նուաստութիւն և ո՛չ անարգանք համարիմք խոստովանիլ որ Յունաց ազգն աւելի ծանօթ եղած է Եւրոպացւոց, նոյն իսկ ռամիկին քան զմեզ, ոչ միայն ի շնորհս իրեն քաղաքական դիրք, այլ և իւր մատենագրական և լեզուական համբաւոյն։ Սակայն և այնպէս թէ վերոյիշեալ անհաճոյ մանր վիրաւորիչ դէպք յաճախ և նոցա կը պատահի, եթէ լրագիրք չեն պատմեր բայց ես ինքն լսած եմ իմ տեսակցութեանս ժամանակ Մանչեսթրի թէ՛ այժմեան և թէ՛ նախորդ արխիմանտրիտներէն բերանացի խոստովանութիւն թէ յանհնարինս կը նեղուին երբ ստիպուին տեղ մը երթալ, եւ մանաւանդ այնպիսի տեղեր ուր տղայք չեն յաճախեր։ Կ'երեւակայեմ որ կերպ մը հայեցուածոյ կ'ուղղուին դէպ ի ձեզ որ կարծես նետեր կ'արձակուին խայթիչ ամեն աչքէ։

Այդ բարոյական արգելք քան զչափն աւելի արգիլելով ի տան՝ ոչ նուազ պատճառ եղան նախորդին, որ ինքն թէպէտ բարձրուսումն և կրթեալ պատկառելի անձն, բայց կարի դիւրազգաց, մելամաղձային հիւանդութեան մատնուելով՝ բռնադատուեցաւ թողուլ զքաղաքս և զպաշտօն։ Զատոնք առ հարկի կը ստիպուիմ յիշեցունել առ իբր եղեալ իրեր, հետեւցունելու թէ ի՛նչպէս Մանչէսթրի յարգոյ ազգային հասարակութիւնն ուրեմն խորհրդակից ունենալով Շահնազարեան Կարապետ վարդապետն,—որոյ կրօնասէր և ազգասէր զգացմանց վրայ ոչ ոք կը տարակուսի, և իւր ազգային եկեղեցւոյն և աւանդութեանց թէ ո՛րքան ջերմ պաշտպան մէկն էր և թէ նորա կղերին յառաջադէմ զարգացմանը ո՛րչափ ցանկացող և ձեռնտու, ամենուն քաջածանօթ է,— [illegible] և աննախապաշար մտօք սահմանած է ինչ որ սահմանած է այդ զգեստու խնդրոյն նկատմամբ, թողլով որ ազգային հայ անուան պատիւն և ծանօթութիւն ներկայացունողն ըլլայ՝ նախ իւր կանգնած գեղեցիկ և վայելուչ եկեղեցին, և ի նմա վայելչաբար կատարուող Հայ եկեղեցւոյն հոյազատ պաշտամանք, և երկրորդ՝ հրապարակի վրայ և գործնականապէս այդ փոքրիկ հասարակութեան պատուաւոր և աչալուրջ ամենօրեայ գործունէութիւնն. և սոքա աւելի զօրաւոր կերպիւ և լիապէս կը գոհացունեն և կը շինեն մեր ազգին վրայ անգղիական ազգին թէ՛ կրօնասիրութիւնն և թէ՛ կենցաղավարութիւն։ Իսկ ադոնցմէ դուրս զիւր առաջնորդը նկատելով հանդերձ իւր հոգեւորական պիտոյից միայն ծառայող անձն, և ոչ թէ ազգին ներկայացուցիչ ըլլալու յատուկ պաշտօնեայ, զանց ըրած չէ մեծ. Հասարակութիւնս նմա այնպիսի տարազ կրել տալ, որ ամէն տհաճելի և անպէտ պատահարներէ զերծ ըլլալով հանդերձ կարելի ըլլայ իբր եկեղեցական անձն ամեն տեղ ճանչցուիլ ամենայն վայելչութեամբ և այնպէս իսկ յարգուիլ. և այս է խնդրոյն գիտնալու կէտը։ Ուստի բոլորովին կը սխալի յարգոյ յօդուածագիրը կարծելով թէ Մանչէսթրի հայ եկեղեցականն իբր աշխարհիկ [illegible] մը կը կարծուի և կ'ողջունուի. իսկ մեծագոյն եւս կը վրիպի ենթադրելով թէ հայ եկեղեցականի համազգեստ կրել չտալը «ստանէ է և առ ամօթոյ»։ Չեմ կարծեր որ յարգոյ գրիչը ընթեռնելովն զաւետարանական այն խօսքը թէ «Մի տայք զսրբութիւն շանց և մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզաց, զի մի առ ոտն կոխիցեն զնոսա և դարձցին և երգիծուցանիցեն զձեզ», այնպէս հասկընայ իբր թէ Քրիստոս իւր վարդապետութեանց վրայ [illegible] զայդ խրատը կուտար իւր աշակերտաց։

ՍՈՒՔԻԱՍ ՎՐԴ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ
Մանչէսթր, 13 մայիս, 1890

ԱՅՆ ԱՆՁԻՆՔ

Որոց կեանքը խանգարուած է ջղային դրութեան հիւանդոտ վիճակով մը և որք կը տառապին գլխաւոր սովորական ցաւէ, մեծ զգայնութենէ, յուզումէ, քնատութենէ եւ այլն, ինչպէս եւ անոնք որք եղծուած ունին [անդամալուծութիւն, խօսելու անկարողութիւն, յիշողութեան պակասութիւն, որք կը յաջորդեն եղծուածքին], եւ այն անձինք որք տրամադիր են եղծուածքի՝ գլխու պտուտքի, ճակտին տակ ճնշման, անդամներու ծայրերուն ընդարմացման պատճառաւ, այս բոլոր հիւանդք պարտին կարդալ տետրակ մը որ կը խօսի ջղային հիւանդութեանց եւ եղծուածքի վրայ, զոր ձրիաբար կը ղրկեն Պ. Գասգորիատէս, դեղագործ, Քարաքէօյի հրապարակ, թիւ 5, Կ. Պոլիս. Պ. Սդրանսքի, ի Սոֆիա եւ Պ. Քաթարուչէննօ, յԱթէնս։

Դարմանումն, որ նշանաւոր բժշկաց ընդունած գիտական սկզբունքներու վրայ հիմնուած է եւ ունեցած մեծ յաջողութեանցն համար արծաթ մետալով վարձատրուած է Կանի [Պելճիա] 1889ի առողջապահական-բժշկական միջազգային ցուցահանդէսին մէջ, շատ դիւրին եւ աժան է եւ կը կայանայ դրսէն լուացքի մը մէջ, որուն արդիւնքը զարմանալի է։ ՏՐ. ՌՈՄԱՆ ՎԱՅՍՄԱՆ

488 1—10

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՐԻԱՆԷՏ ԷԼՎԻՐԱ Վիեննայէ ուղղա ի մայրաքաղաքս հասած է քիչ ժամանակի համար և մօտերս պիտի մեկնի։

Այլ եւս գաղտնիք չկայ։ Այս ՔՆԱՇՐՋԻԿ կինը իր պատ. այցելուաց կը պարզէ անցեալն և ապագային բոլոր գաղտնիքները. շատ յատուկ պատասխաններ ու խորհուրդներ կուտայ ի մասին առեւտրական, ընտանեկան ու այլ գործոց, խորհուրդներ որք իրենց արդիւնքը կ'ունենան ապագային մէջ։

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՐԻԱՆԷՏ ԷԼՎԻՐԱ երկու սեռէ այցելուներ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ ի Բերա, Թիւնէլի կայարանին դէմ, Զիւմպիւլ փողոց, թիւ 8 տունը, ամեն օր ներ. ժամ 11էն մինչեւ 6։ «Խորհրդակցութիւնք կը կատարուին ամեն լեզուաւ։»

408 2—4

ԿԱՊՈՅՏ ԱՐԵԱ՛ՆՍ ՎՐԱՅ

Այսպէս կը հայհոյէին կին պառաւներն որք կը կարծէին թէ իրենց արիւնը կապոյտ է եւ ոչ թէ գեղջուկի մը պէս կարմիր։

Այսօր յայտնի է թէ արեան միակ տարբերութիւնն այն է որ մին մաքուր է եւ բնաւ հիւանդութիւն յառաջ չբերեր, մինչդեռ միւսներունը պատճառաւ կ'ըլլայ զանազան հիւանդութեանց։

Այս տխուր հետեւանաց առաջքը կ'առնուի եթէ պատճառը ջնջուի, այսինքն եթէ արիւնը մաքրուի իւր բոլոր աղտոտութիւններէն շնորհիւ Ռոպ Լըշօի որուն կը պարտին բիւրաւոր անձերն իրենց առողջութիւնն եւ կեանքը։

Թող ամեն ոք ուշադրութեամբ կարդայ հետաքրքրաշարժ տետրակ մը [52 րդ տպագրութիւն] զոր Պ. Լըշօ, դեղագործ ի Պորտօ, հրատարակած է արեան խանգարմանց վրայ, եւ որ կը գտնուի ամեն լաւ դեղատանց մէջ։

ՍԿՈՏԻՒ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սքոթ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իբր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով և մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս [illegible] գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մանաւորապէս այս յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզագ անպարը իչուն ալընաճագ ինկիլիզ բիրինճի իւէ հաֆթայ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ քէօմիւրին դարարը դալթիսի մայիսը բումինին նիրմի իքինճի սալը կիւնի վիրիլեճէկինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նըհայէթ օտուզա դատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ պուլունմալարը իլան օլունուր։

16 մայիս 306
251 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԶԸՐ ՍԷՐԱՍԷՐԻ

Հինտ թապիր օլունուր եաղ թուզլը եօքիւզ վէ ինէկ կէօնի աատէտ օն սէքիզ պին եէտի եիւզ էլլի, ֆի պէշ ղուրուշ եիրմի եէտի փարա.

Եաղ թուզլը Եվրօփա կէօնի աատէտ ալթը պին եիւզ, ֆի ալթը ղուրուշ.

Եաղ թուզլը Եվրօփա տանա կէօնի աատէտ տէօրթ պին եէտի եիւզ էլլի, ֆի տօգուզ պուչուգ ղուրուշ.

Թուզլը դուրու Գայսէրի Անատօլու կէօնի աատէտ օն պէշ պին, ֆի սէքիզ ղուրուշ.

Թուզլը դուրու Իզմիր կէօնի աատէտ օն պին, ֆի եէտի պուչուգ ղուրուշ.

Իզմիր քէօսէլէսի աատէտ օն պին, ֆի օն տէօրտ ղուրուշ.

Էլպիսէ խիթլիսի իքի իւզ եիւզ աատէտ, պէշէրի եիրմի ղուրուշ.

Պէյքօզ տապաղխանէսի իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէզքիւր միւնադասայա գօնուլան պալատէ մուբադդամ եէտի դալէմ էշեա ֆիյաթը մուբադդամէլէրի իլէ թալիպլէրի եօգտէսինտէ օլուպ մայիսը բումինին եիրմի իչիւնճի չարշէնպէհ կիւնինէ գաար պէնէր կիւն միւնադասալէրինին իճրասը իլէ մէզքիւր կիւնտէ դարարը դաթիլէրի վիրիլէճէկինտէն իխտարնա վէ եիրմի տէօրտիւնճի կիւնի նիւղտէ պէշ թէնզիլէ բաղիպ պուլունմալարըն մաղամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուռւմիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

17 մայիս 1890 456
Նօ. 7 2—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԶ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՅՆԵՐ

Առողջապահութիւն բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռաները, կը պնդէ լինդերը,
կը զովացնէ բերանը.
ՓՆՏՌԵԼ բուն ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ՓԱՐԻԶ.
Ասկից զատ՝ 229, Սէնթ-Օնորէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՏԵՂ
Հարցնել նաև Պօթոյի ՎԻՆԷԿՐԸ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹը, նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց.
423 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ
ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՈՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. [illegible] բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմամսեայ չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

Փափաքելի արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կամ այնք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐԻԵԱՆԻ Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 68

L'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
61, ՌԷՊԻՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՔ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ
80,000,000 Ֆրանք	1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազան են, ինչպէս շարժական տոմսերէ և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, Երաշխաւորութիւնք և Գլխավճարք՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոյ, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան մնաւորդ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40. Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 42

DÉPURATIF INCOMPARABLE
Le Grand Régénérateur du Sang

BORDEAUX
EB

ROB LECHAUX

Sucs végétaux concentrés de
Cresson et de Salsepareille rouge
FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG
Donne la Santé, la Force, la Vie
Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur
À TOUTES LES EXPOSITIONS
Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG
Dépôt Général: MARIUS LECHAUX, Pharmacien-Chimiste
Rue Sainte-Catherine, 164, BORDEAUX
Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն, որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դարմանական և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ազդու յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ազդու գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անզգալի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց անունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թունոտ ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մաղձային տենդ և հրատապ անուններ։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտն ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ մահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և աղմններու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ապահովապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ազդու, միայն թէ տրուած հրահանգաց համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ։ 151

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԾՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱՑ

ՊՈԿՏԱՆՕՖԻ ԾԽԱԽՏԻ ՀԻՒԹ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ արջառի ինչպէս ձիու, եզներու, ոչխարներու, շուներու մակաբոյծ ճճիներու։

ԻԲՐ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. 200 էն 300 մաս ջրի խառնեցէք և դուրսէն լուացէք,

ԻԲՐ ԴԱՐՄԱՆ. 120 էն 150 մաս ջրի խառնեցէք։ Այս չափով կ'սպաննէ ճճիներն և կ'սրբացնէ անասնոց վէրքերը։ Նոյնպէս կ'անհետացնէ շուներուն յատուկ հոտն և թռչնոց փետուրներուն անկումը կ'արգիլէ։ Ոչխարներուն համար կէս քիլօ հիւթ 50 լիտր ջրի մէջ։

ԻԲՐ ԱՂԲ. Երբ աղբ կը գործածուի տունկերուն և պտղատու ծառերուն, կ'ոչնչացնէ ոջիլներն և թրթուրներն, և հետեւաբար կը դիւրացնէ տունկին աճումը։ Որթատունկերը 60 էն 80 մաս ջրի մէջ լուծուած ՊՈԿՏԱՆՕՖԻ ԾԽԱԽՏԻ ՀԻՒԹՈՎ, զերծ կը մնան ամէն տեսակ հիւանդութենէ և մինչեւ իսկ ՖԻԼՕՔՍԵՐԱՅԷ։

Պահեստանոցի հիւթը $1/4$, $1/2$ և 1 քիլօնոց տուփերով կը ծախուի ի Ղալաթիա, Խարփուտն խան, Թիւ 18։ 411

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837
Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ
Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ վնասներն իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրճեան խան, Գամնոտյի Պանգային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԸՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.
166

PAPIER WLINSI

ՎԼԷՆՍԻ թուղթին անհաւլին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի տկարութեանց, Հարբուխ, Բրոնշիդ, Կոկորդի ցաւ, Յօդացաւ։ Իւր գործածութիւն շատ պարզ և դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

J. Wislin & Cº. 31, Rue de Seine
Paris

Կը գտնուի ամէն դեղատանց մէջ։
Պահանջել ՎԼԷՆՍԻ անունը։

Պատասխանատու Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՔՐԱՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ԲՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԸ ԺՈՒՐՆԷՅ ՏԸ ԼԱ ՖՈՒՌՈՆ, նոր սքանչելի հոտ
ՔՐԱՊ ԷՓԼ ՊԼՈՍՈՄՍ, վայրի խնձորենւոյ ծաղիկք
ՁԱՐԻՆԱ, Ռուսական գեղանոյշ հոտ
ՀՈՒԱՅԹ ԼԻԼԱՔ, ճերմակ եղրեւանի
ՄԱՐԻԼՈՒՓՍ, Նորելուկ
ԲԱՅՄԸ ՎԻՕԼԷԹ, հոտաբոյր
ԱՍՓՈՏԷԼ, ՕՐՔԻՏԷԱ, ՁԻՊՐ, ևլն.
ՀՈՒԱՅԹ ԷԼԻՈՏՐՈՓ

ԷՍ. ՊՈՒՔԷ
ՃՕՔԻ ՔԼԱՊ
ՕՓՈՓՈՆԱՔՍ
ՎԻՕԼԷԹ
ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՄԻԼՖԼԷՕՐ
ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ ևլն.

«Քրապ էփլ Պլոսսոմ» առթիւ, Լոնտոնի Քուին լրագիրը կ'ըսէ. «Եղանակին ամենէն նորելուկ հոտերէն գերազանց կը համարինք Քրապ էփլ Պլոսսոմը, Լոնտոնի Քրաուն ընկերութեան. կը ծախուի Թագի ձեւով խցեր ունեցող շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են.»

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՍԱԼԹՍ, անգլիական աղեր լավանտայով — «Վայելուչ նորելուկ արդուզարդի սեղանի համար. Լավանտայի գերմանքը անուշահոտութիւն. եթէ շիշը մէկ քանի վայրկեան բաց թողուս, սենեակին օդը կը մաքրուի և կը զովանայ»։ Այսպէս կ'ըսէ Լոնտոնի «Ֆիկնինց Լրագիրը»։ Գերազանց պայման մըն է ընդդէմ գլխու ցաւերու, հարբուխի ևլն։ Կը ծախուի Թագի ձեւով խցեր ունեցող կանաչ շիշերու մէջ։ Միւս բոլոր տեսակները կեղծ են։

ՕՐԱԼԻՆ, փոշի։ Տիկին Ադելինա Բաթթի կը գրէ. «Գոհութեամբ կ'ըսեմ թէ ձեր Օրալինը շատ գերազանց կը գտնեմ. մորթին վրայ կը թողու շատ հաճելի տպաւորութիւն մը. ԱՏԷԼԻՆԱ ԲԱԹԹԻ»

ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ վայրի խնձորի ծաղիկներով Սափոն Զարինա, Սափոն Լիլա Բլան, Սափոն Ռոզ Անգլէզ, վիոլէթ անգլէզ։ Անգլիական Թոլեթի ջուր, Անգլիական լավանտայի ջուր, Փոշի Քրէմ և այլն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով. Մ. ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐԻԵԱՆԻ Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա. պահականոցին քով, կայսրական Թրամուէյին, 95 և 67 70

ԼԷՍՊԷՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Սկզբնական Դրամագլուխ	Ֆր. 10,000,000
Ստորագրեալ »	» 4,000,000
Վճարեալ »	» 864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենաշահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպեան չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը համնի աւելի քան 16,000,000 Ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի դրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշդ դէմ Թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ
ՍԱՀԱԿ ԳԱՅԻՖ և ԸՆԿ.
320

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁՈՒԹ ԻՒՂ
Իբոֆոսֆիթ տը շօ և սոտայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ,
ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ,
հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճղճմութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.
Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակալատունք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՉԷԼ 81

"ՖՕՐԹՈՒՆԱ"

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Բերլին յԱմին 1868
Դրամագլ. 4,875,000 Ֆր.
Պհեստ. դրամ 1,337,000 »

"ՏԻՒՍԷԼՏՈՐՖԷՐ"

Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն
Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845
Դրմգլխ. 3,750,000 Ֆր.
Պհեստ. դրամ 3,099,367.15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամածրարներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ շահաւոր պայմաններով։

ՀԱՆՍԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874
Դրամագլուխ 3,750,000 Ֆր.
Պահեստի դրամ 600,000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաշահաւոր պայմաններով։ 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց. ի Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու Քասիմ Փաշա խան, Թիւ 13 և 14։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1890 ՄԱՅԻՍ 17 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսֆորէն ելնող շոգենաւեր

11 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.
11 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյուք. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 20 Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք.
11 40 Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
11 45 Ռ. Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէզար. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
12 15 Պէյուքտ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ
1 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Ըսթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
1 30 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյուքտ. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ. Պէշիք.
2 — Եէնիմ. Մէզպ. Պէյուքտ. Թարպ, Եէնիք. Միրկ. Պօյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
2 50 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Պէյգ. Բաշապ. Չուպ. Գանլըճա Ա. Հիս. Գանտլ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկ.
3 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիքէօյ Ըսթէնեա Միրկ. Պօյաճք. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկ.
4 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիքթաշ
4 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Ըսթէնեա Միրկ. Պօյաճք. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիքթաշ
5 4 Եէնիմ. Մէզպ. Պէօյուք. Թարապ. Եէնիք. Ըսթէն. Միրկ. Պօյաճք. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարապ. Պէյգ. Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ռ. Ա. Գավ. Մէզպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Միրկէօն Ռ. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Օրթագ. Պէշիկ.
8 45 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյուք. Թարպ. Պէյգօզ Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Ըսթէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկ.
10 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնավ. Օրթագ. Պէշիկ.
10 30 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուք. Թարպ. Եէնիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ
10 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշչ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ.անիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
11 — Մէզպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Արնվ. Օրթ. Պէշիք

Կամուրջէն ելնող շոգենաւեր

12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյուք. Մէզպ. Եէնիմ.
1 — Պէշիքթ. Օրթագ. Գուրչ. Արնավ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պէյք. Մէզպ. Եէնիմ.
1 45 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպ. Բաշապահճէ Պէյգօզ Թարպ. Պէյք. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէյուքտ. Մէզպ. Եէնիմ.
2 45 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյգ. Թարպ. Պէյուքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 — Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ըսթէնեա Եէնիք. Թարպ. Պէյուք. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 30 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյգօզ Թարապ. Պէյուք. Մէզարպ. Եէնիմ.
4 — Պէշիքթ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյճ. Ըսթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյուք. Մէզար. Եէնիմ.
5 — Իւսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյուք. Մէզպ. Եէնիմ. Ռ. Ա. Գավագ
6 15 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթագ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ.
7 15 Պէշիք. Իւսկ. Գուզկունճ. Օրթագ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Ա. Նավ. Գանտլ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Գանլըճա Եէնիք. Թարպ. Պէօյուք. Մէզպ. Եէնիմ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Արնվուտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյք. Մէզպ. Եէնիմ.
9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ Արնավ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Գանլըճա Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէյուք. Մէզարպ.
10 5 Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ.ան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշապ. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ըսթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարպ. Պէյք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 10 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ.անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշապ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ.անի.
12 — Պէշիք. Օրթ. Արնվ. Պէպէք Պօյաճ. Եէնիք. Թարպ. Պէյուք.

Առաւօտուն Եէնիմահալլէէն ժամ 11ին և 11.40ին, Պէյգօզէն ժամ 1.10ին, Եէնիգիւղէն ժամ 2.5ին և կամուրջէն 12.20ին և 1.15ին և երեկոները կամուրջէն 8.15ին և 8.30ին, և ժամ 10ին Մէզարպուռնուէն ելնող շոգենաւներուն մէջ բեռ չպիտի ընդունուին։ Ժամ 10.40ին կամուրջէն Իւսկիւտար դացող շոգենաւը բեռ չպիտի ընդունի։

Փոթորկալից օդերուն Մէզարպուռնու և Ռ. Գավագ շոգենաւ չպիտի հանդիպի։